

קונטרס

דִּרְךְ הַתְּשׁוּבָה

יורה דרך לרחוקים איך לשוב אליו יתברך, ויחזק ויאמץ את כל הירודים והנפולים שיִרְדוּ ונִפְלוּ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הרעים במקומות המלכלכים והמטנפים, רחמנא לצלן, ויגלה להם עצות נכונות איך להתחזק ולחזור אל הקדשה, וידבר על לכבם דבורי נחומים בשבעה משיבי טעם.

★

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים, ומאמרי חכמינו,
זכרונם לברכה, הקדושים
מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: הַיּוֹם בְּשֶׁכֶּבֶר
נִתְפָּשְׁטוּ סִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּעוֹלָם, בְּנִקְלָל
לְשׁוֹב בְּתַשׁוּבָה אֲמֵתִית, כִּי עַל-יְדֵי עֲצוֹתָיו
הִקְדוּשׁוֹת שֶׁל רַבְּנֵנוּ ז"ל, יֵשׁ לָנוּ דְרָךְ
הַתְּשׁוּבָה אִיךָ לַחֲזוֹר בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקסח)

קוֹנְטֵרַס

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

א

מי שְׁרוּצָה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּאֵמֶת, צָרִיךְ שִׁיחְגֹר מְתַנִּי ויִחְזַק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי אִפְסָיִם שְׁבָעוּלָם כִּי בְּאֵמֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ חֲפִץ חֶסֶד וְרוּצָה בַתְּשׁוּבָתָן שֶׁל רְשָׁעִים, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (תָּנָא דְבֵי אֱלִיהוּ וּרְבָא, פָּרַק ד'): אָדָם עוֹשֶׂה מְרִיבָה עִם חֲבֵרוֹ, הוֹלֵךְ הוּא אֶצְלוֹ לְרִצּוֹתוֹ, וְהוּא אֵינוֹ מִתְרַצֶּה לוֹ, עַד שֶׁמִּקְבֵּץ לוֹ בְּנֵי אָדָם הָרַבָּה וְאַחַר כֵּן מִתְרַצֶּה לוֹ, וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁמִּתְרַצֶּה לוֹ, יֵשׁ לוֹ מִקְצַת קִנְיָה בְּלָבוֹ; אָבֵל אֲנִי אֵינִי כֵּן: אִם אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה לְפָנָי, אִם חוֹזֵר וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, הֲרִי אֲנִי עִמּוֹ בְּרַחֲמִים, וְאֲנִי מִקְבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתוֹ, וְאֵין אֲנִי זוֹכֵר לוֹ אִפְלוֹ מִקְצַת עוֹנוֹתָיו; עַיִן שָׁם, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּכָל מֵה שְׁיֻכַּל, אֶף אִם הוּא כִּמוֹ שֶׁהוּא וְיִסְמָךְ עַל רַחֲמָיו

הַמְרַבִּים מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי בּוֹדֵאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ
הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ אִף אִם עָבַר מֵה שְׁעֵבֶר, הֶעָבַר — אֵין,
וְהֶעָקַר — שְׁמִכָּאן וְלֹהֲבֵא לֹא יַעֲשֶׂה עוֹד, וַיְהִי שָׁב
וְאֵל תַּעֲשֶׂה עַל-כָּל-פָּנִים, הֵן בְּמַחֲשָׁבָה וְהֵן בְּמַעֲשֵׂה,
כִּי גַם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁל אֲנָשִׁים כְּאֵלוֹ הוּא גַם-כֵּן עֲשִׂיָה,
כִּי גַם בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָה יֵשׁ מַחֲשָׁבָה, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת שָׁב
וְאֵל תַּעֲשֶׂה בְּמַעֲשֵׂה וּבְמַחֲשָׁבָה, וּמֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמוֹ
מִמִּילָא, אֵל יַחוּשׁ וְאֵל יִסְתַּכַּל עַל זֶה כָּלֵל.

וְדַע, שְׁעַקֵּר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה הִיא כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר
בְּאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת מִמֶּשׁ שֶׁהָיָה מִקֵּדָם הַתְּשׁוּבָה, כָּל
אֶחָד לְפִי מֵה שְׁעֵבֶר עָלָיו בִּימֵים הַקּוֹדְמִים, וּכְשֶׁעוֹבֵר
בְּאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת וְהַעֲנִינִים, שֶׁהָיָה מִתְחַלָּה מִמֶּשׁ
וְעַכְשָׁיו פּוֹנֶה עֵרֶף מֵהֶם וְכוּפָה יִצְרוּ לְבָלִי לַעֲשׂוֹת עוֹד
מֵה שְׁעֵשֶׂה, זֶהוּ עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה, וְרַק זֶה נִקְרָא
תְּשׁוּבָה, וְאִף שְׁיָבֹא לוֹ אִז חֲזָרָה כָּל הָרַע וְהַחֲשָׁךְ
שְׁעֵבֶר בָּה עַד עַכְשָׁו, אִף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִשְׁמַר עֲצָמוֹ,
וְלֹא יִחְזֹר אֶל מַעֲשָׂיו הָרָעִים, זֶהוּ עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה
שְׁלֵמָה, וְאִפְלוֹ אִם קִבַּל עַל עֲצָמוֹ כֶּךָ פְּעָמִים אֵין
מִסְפָּר, שֶׁמַּעֲכָשׁוֹ יִשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ מִחֲטָאִים וְעוֹנוֹת
וְלֹא יִחְזֹר לְסוּרוֹ וְכוּ', וְאַחֲר־כֵּךָ כְּשֶׁבֵא לוֹ נִסְיוֹן וְעָבַר

בְּאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה מִקֵּדָם, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהַחֲזִיק מֵעֵמֶד, רַק חֲזַר וְנָפַל, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲסוּר לִפְלֵי בְדַעְתּוֹ, וַיַּעֲשֶׂה הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וַיִּקְוֶה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר רַחֲמָיו יִתְבָּרֵךְ הֵם עַד אֵין סוּף, וְחַפֵּץ מְאֹד, שֶׁיַּחֲזִירוּ יִשְׂרָאֵל בַּתְּשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וַיִּכְבֵּר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (בְּרֻכּוֹת ל"ד): בְּמָקוֹם שֶׁבַע-עֲלֵי-תְשׁוּבָה עוֹמְדִים שָׁם, אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לַעֲמֹד; כִּי הֵם כְּבָר יָרְדוּ בְּמָקוֹמוֹת מְגֻנִים וּמְלַכְלָכִים כְּאֵלוֹ וְכוּ', וְאֶפְלוּ עֲדִין עוֹבֵר עֲלֵיהֶם מֵהַ שְׁעוֹבֵר וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הֵם מַחֲזִיקִים מֵעֵמֶד, וּמַצֵּב זֶהוּ חָשׁוּב מְאֹד מְאֹד אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ.

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אַף שְׂאֵתָה מְלַכְלָךְ בְּכָל מִינֵי חַטָּאִים וְעוֹנוֹנוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְאֶפְלוּ עֲדִין עוֹבֵר עֲלֵיךְ מֵהַ שְׁעוֹבֵר, אֲסוּר לָךְ לִפְלֵי בְדַעְתְּךָ כָּלֵל, כִּי יָדוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרוּסָה תַּחַת כַּנְּפֵי הַחַיּוֹת כְּדִי לְקַבֵּל בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה (פְּסָחִים קי"ט.), כִּי אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ יִקָּר מְאֹד מְאֹד כְּשֶׁבִנִי-אָדָם חוֹזְרִים אֵלָיו וּמִמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת זִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְזֶהוּ עֵקֶר הַחֲכָמָה — לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ מִכָּל הִירִידוֹת שֶׁנָּפַל וְנִשְׁלַף לְשָׁם, וַיַּעֲשֶׂה רַק מַעֲשִׂים טוֹבִים מֵהַיּוֹם

וְהִלָּאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (בְּרֻכּוֹת י"ז.): 'תְּכַלִּית חֲכָמָה, כְּשֶׁשָּׁב בַּתְּשׁוּבָה וְעוֹשֶׂה מֵהַיּוֹם וְהִלָּאָה רַק מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְתִיכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וְחוֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים — אֵין שׁוֹם בְּרִיָּה יְכוּלָה לְקַטְרֵג עָלָיו, כְּמֵאֲמָרָם, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (שֶׁבַת ל"ב.): פֶּרֶקְלִיטִין שֶׁל אָדָם — תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְאִפְלוּ תִשַׁע מְאוֹת וְתִשַׁע וְתִשְׁעִים חִלְקִים מִלְּמַדִּים עָלָיו חוֹבָה, וְאֶחָד מִלְּמַד עָלָיו זְכוּת — נְצוּל, כִּי מַעֲלַת אֱלוֹ אֲשֶׁר חוֹזְרִים בַּתְּשׁוּבָה וְעוֹשִׂים מֵהַיּוֹם וְהִלָּאָה רַק מַעֲשִׂים טוֹבִים, זֶה עוֹלָה עַל הַכֹּל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְכֹל אֱלוֹ שְׁחוֹזְרִים בַּתְּשׁוּבָה: אֲנִי קוֹשֵׁר לָכֶם כְּתָר כְּמוֹתַי (שֶׁבַת ק"ד.): וְהַכְּתָר הַזֶּה הוּא הָאוֹר הַכִּי גָדוֹל וְגָבוּהָ, הֵינּוּ מִי שְׁחוֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה בְּאֵמֶת וּמִמְשִׁיף אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וּמְשַׁלֵּיף אֶת גְּרִיעוֹת מַעֲשָׂיו עַד עֲכָשׁוּ, וְעוֹשֶׂה וּמְקַיֵּם מִכָּאן וְלְהַבָּא רַק מַעֲשִׂים טוֹבִים — אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִמְשִׁיף עָלָיו אוֹר רוּחָנִי עַד מְאֹד, שֶׁבָּא מִסוּד הַכְּתָר, שֶׁהוּא הַמְּדַרְגָּה הַכִּי הַגָּבוּהָ, שֶׁהוּא הַרְצוֹן הַמְּפֹלֵג אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ.

ב

וּכְבָר אָמַר רַבְּנֵנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, עַל פְּסוּק (תְּהִלִּים
ל"א) חֲזָקוּ וְאַמְצוּ כָּל הַמִּיחָלִים לֵה' כָּל הַמִּיחָלִים
דִּיקָא — אָפְלוּ אִם אֵינְכֶם זוֹכִים לְשׁוֹם קְדֻשָּׁה
וְעִבּוּדָה, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, רַק מִיחָלִים לְבַד, אֶף-עַל-פִּי-כֵן
חֲזָקוּ וְאַמְצוּ, וְאַל תִּפְּלוּ מִשׁוֹם דְּבַר שְׁבָעוּלָם, יִהְיֶה
אִיךְ שִׁיְהִיָּה, כַּמְבָאָר מִזֶּה בְּדִבְרֵנוּ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים,
וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִזֶּה צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ
לְבַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשׁוֹם דְּבַר שְׁבָעוּלָם, וְאַפְלוּ אִם הוּא
יֹדֵעַ בְּעֵצְמוֹ, שֶׁהוּא כִּמוֹ שֶׁהוּא, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִחַזֵּק
אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי אֶת חֲבֵרוֹ בְּקַל יוֹתֵר לְחַזֵּק מִלְּחַזֵּק אֶת
עֵצְמוֹ, כִּי (בְּרִכּוֹת ה'): אֵינְךָ חָבוּשׁ מִתִּיר אֶת עֵצְמוֹ וְכוּ',
כִּי אֵינְךָ רָעָה גְדוּלָה מִנְּפִילָה, וְכִמוֹ שֶׁאַמְרוּ חֲכָמֵינוּ,
זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, לְעֲנִין מִלְּחָמָה הַגְּשָׁמִיּוֹת (סוּטָה מ"ב).
עַל פְּסוּק: אֵל תִּירָאוּ וְאַל תַּעֲרִצוּ וְכוּ': אֵל תִּירָאוּ
מִשְׁפַּעַת הַקְּלָגְסִים וְאַל תַּעֲרִצוּ מִקּוֹל הַקְּרָנוֹת וְכוּ',
שְׁכַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עוֹבְרִים עַל מִי שֶׁחָפֵץ לְכַנוּס
בְּעִבּוּדַת ה', שְׁכַמָּה מִיָּנִי מִלְּחָמוֹת וּפְחָדִים וְשְׁפַעַת
הַקְּלָגְסִים וְקוֹל הַקְּרָנוֹת וְכוּ' וְכוּ' עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד, וְצָרִיךְ לְעַמֵּד עַל עַמְדוֹ לְבָלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ

בְּשׁוֹם אַפֵּן בְּעוֹלָם וּלְצִפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד וְלִבְלִי
 לְהִתְרַחֵק וְלָנוֹס מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְכִמוֹ
 שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, לְעִנִּין מִלְחָמָה (סוֹטָה
 מ"ד:), שֶׁתַּחֲלַת מִפְּלֵה — נִיסָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי
 אָנָּה מִפְּנֵיךְ אֲבָרַח?! אִם אָסַק שָׁמַיִם — שָׁם אַתָּה;
 וְאֲצִיעָה שְׁאוֹל — הִנֵּךְ וְכוּ'; כַּמְבֹאָר (בְּלִקוּטֵי-מוֹהַר"ן,
 חֶלֶק ב', סִימָן מ"ח): עֵינַי שָׁם; וְכִשְׁיִזְכֶּה לִבְלִי לְהַפִּיל
 אֶת חֲבֵרוֹ, אֶף-עַל-פִּי שִׁידַע בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּא רְחוּק
 מֵעֲבוֹדָתוֹ, אֲדַרְבָּה, יַחֲזִקוּ בְּכָל מִינֵי הַתַּחֲזָקוֹת וַיַּחֲיֶהוּ
 וַיִּשְׁיבֵהוּ בְּכָל מִינֵי דְבוּרִים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ'
 — עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת, שְׁאַחַר-כֵּן יִזְכֶּה גַם הוּא
 לְחֹזֵר וְלְשׁוֹב לְעֲבוֹדַת ה' עַל-יְדֵי-זֶה (עֵינַי שִׁיחוֹת-הַר"ן,
 סִימָן ק"כ).

וְזֶה בְּרוּר מְאֹד, הֵינּוּ אֶף שְׁכָבָר שָׁב בַּתְּשׁוּבָה
 וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְעֹדִין הוּא רְחוּק מְאֹד מְאֹד
 מִלְהִרְגִישׁ אֵיזָה קִדְשָׁה וְהָאָרֶה, וְאֲדַרְבָּה, תְּכַלִּית
 הַהַפּוּף עוֹבֵר עָלָיו, אֶף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת
 עֶצְמוֹ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים עַל-כָּל-פָּנִים בְּזֶה שְׁרוּצָה
 לְשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה וַיֵּשׁ לוֹ כְּסוּפִים חֲזָקִים לְשׁוֹב
 בַּתְּשׁוּבָה, כִּי הִרְצוֹן וְהַכְּסוּפִים לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, זֶה

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

תז

בְּעֲצֻמוֹ מִדְּרָגָה גְבוּהָ מְאֹד מְאֹד, וְכֹא מִמְדַּרְגַּת הַכְּתָר, שֶׁשָּׁם מְאִיר אֹר הַרְצוֹן, רַעוּא דְרַעוּיִן וְיָכוֹל לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמוֹ בְּזֶה שֵׁישׁ לוֹ עַל-כָּל-פָּנִים רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים לְשׁוֹב וּלְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְזֶה בְּעֲצֻמוֹ כְּכֹר הַמְדַּרְגָּה הַכִּי גְבוּהָ לְהִשְׁתַּוְּקֵק וּלְחַפֵּץ וּלְכַסֵּף אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְאִם אֶף-עַל-פִּי-כֵן רוֹאֶה, שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, יִרְאֶה לְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ, וְיַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁעַל-כָּל-פָּנִים חֲבֵרוֹ יֵשׁוּב בְּתְשׁוּבָה, שְׂזָה בְּעֲצֻמוֹ מִדְּרָגָה גְבוּהָ לְהִיּוֹת מְמוֹזְפֵי הַרְבִּים וּלְהַחֲזִיר גַּם אַחֲרֵים בְּתְשׁוּבָה, אֶף שְׁעַדִּין קָשָׁה לוֹ בְּעֲצֻמוֹ לְשׁוֹב בְּתְשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ.

ג

וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה בְּאַמֶּת לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְעַדִּין קָשָׁה לוֹ, עֲצָה לָזֶה — שֶׁיִּדְבֹּר עִם חֲבֵרָיו דְבוּרֵי תְשׁוּבָה וְיִרְאֵת-שָׁמַיִם וְיַעֲזִיר אֶת חֲבֵרוֹ לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי כְּשֶׁאֶחָד מְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת-שָׁמַיִם, נַעֲשֶׂה אֹר יֵשָׁר וְאֹר חוֹזֵר, וְלִפְעָמִים מִקְדִּים הָאֹר חוֹזֵר קִדְּם הָאֹר יֵשָׁר, כְּשֶׁהַמְּקַבֵּל יֵשׁ לוֹ מִחַ קָטָן, וְאִין יָכוֹל לְקַבֵּל דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ, כִּי אִזּוֹ קִדְּם שְׁמִקְבֵּל

חֲבֵרוֹ מִמֶּנּוּ, שְׂזֵהוּ בְּחִינַת אוֹר יִשְׂרָאֵל קֹדֶם לְזֶה מְקַבֵּל
הוּא מִחֲבֵרוֹ, וְאֵזִי הָאוֹר חוֹזֵר קוֹדֵם לְאוֹר יִשְׂרָאֵל, כִּי
כְּשֶׁמְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת-שָׁמַיִם, אֵף שְׂאִין חֲבֵרוֹ
מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְקַבֵּל הַתְּעוֹרְרוֹת
מִחֲבֵרוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַהִפָּאָה שֶׁיֵּצְאוּ הַדְּבוּרִים מִפִּיו
לְחֲבֵרוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה חוֹזֵר הָאוֹר אֵלָיו (וְזֵהוּ בְּחִינַת אוֹר
חוֹזֵר מִמֶּשׁ, הַמּוֹבָא בְּפִתְּבִים, עֵינַי שָׁם), כְּמוֹ מִי
שֶׁמָּכָה בְּפֶתֶל, שֶׁחוֹזֵר הַדָּבָר אֵלָיו, כְּמוֹ-כֵן כְּשֶׁמְדַבֵּר
לְחֲבֵרוֹ אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין חֲבֵרוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, אֶף-עַל-
פִּי-כֵן הוּא בְּעֶצְמוֹ יָכוֹל לְהַתְּעוֹרֵר מֵהֶם עַל-יְדֵי
הַהִפָּאָה, שֶׁיֵּצְאוּ הַדְּבוּרִים לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ, וְהִכּוּ בּוֹ וְחִזְרוּ
אֵלָיו, וְעַל-כֵּן אִם הִיָּה מְדַבֵּר אֵלּוֹ הַדְּבוּרִים בֵּינוֹ לְבֵין
עֶצְמוֹ, יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׂלֵא הִיָּה מִתְּעוֹרֵר מֵהֶם כָּלֵל,
וְעַל-יְדֵי שֶׁדְּבָרָם לְחֲבֵרוֹ, נִתְּעוֹרֵר מֵהֶם, אֵף שֶׁחֲבֵרוֹ
לֹא נִתְּעוֹרֵר, כִּי חִזְרוּ אֵלָיו עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַהִפָּאָה
כַּנ"ל (עֵינַי לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קפ"ד):

וְעַל-כֵּן הַזֵּהִיר רַבֵּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָהּ, כָּל-כֶּף עַל
עֲנִין זֶה לְדַבֵּר עִם אַחֵרִים בְּדְבוּרֵי אַמוּנָה וּתְשׁוּבָה
וּלְהַחֲזִירָם בְּתְשׁוּבָה כִּי עַל-כָּל-פָּנִים אֵף שְׁלוֹ הוֹלֵךְ
עֲדִין קָשָׁה וְנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲזִיק

מַעֲמַד, עַל-כָּל-פָּנִים כְּשֵׁי־דָבַר וַיִּחְזַק אֶת אַחֲרָיִם, אֲזִי
 סוּף כָּל סוּף יִתְעוֹרֵר גַּם הוּא. וְצָרִיף לֵהִיּוֹת חֲזַק בְּדָבַר
 זֶה מְאֹד מְאֹד, אֵף שֶׁהוּא עֲדִין אֵינוֹ בְּסֹדֵר, עַל-כָּל-
 פָּנִים יִרְאֶה וַיִּשְׁתַּוְּקַק, שֶׁחֲבָרוֹ יִהְיֶה בְּסֹדֵר וַיִּחְזֹר
 בַּתְּשׁוּבָה, וְזֶה מְגַלֶּה טֵהַר לְכָבוֹ, וְאֵיךְ שֶׁבְּאֵמֶת
 בְּפָנִימִיּוֹת לְכָבוֹ הוּא רוֹצֵה לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה אֲמִתִּית,
 אֵף אֵינוֹ הוֹלֵךְ לוֹ מִצַּד הַתְּגַבְרוֹת הַיֵּצֵר עָלָיו, שֶׁמִּתְגַּבֵּר
 וּמִתְפַּשֵּׁט עָלָיו יֵצֵרוֹ בְּהַתְּגַבְרוֹת וּבְהַתְּפַשְּׁטוֹת גָּדוֹל
 מְאֹד, וְעַל-כֵּן לְעַת-עֲתָה הוּא מִשְׁתַּדֵּל, שֶׁחֲבָרָיו יַעֲשׂוּ
 תְּשׁוּבָה, וּבְכַרְטִיּוֹת אוֹתָם הַחֲבָרִים שָׁלוֹ, שֶׁהִיא רְגִיל
 לַחֲטָא עִמָּהֶם וְכוּ', וְזֶה חָשׁוּב מְאֹד מְאֹד אֲצִלוֹ
 יִתְבָּרַךְ, וְאֲזִי, כְּשֵׁי־הִיא חֲזַק בְּזֶה מְאֹד מְאֹד, שֶׁעַל-כָּל-
 פָּנִים יִקְרַב וַיִּחְזַק אֶת חֲבָרוֹ, סוּף כָּל סוּף יִזְכֶּה גַּם
 הוּא לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת.

ד

וְאֵף שֶׁהוּא עֲדִין רְחוּק מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלוֹ
 הוֹלֵךְ כָּל דָּבָר קָשָׁה וְכָבֵד מְאֹד, אֵף-עַל-פִּי-כֵן זֶה
 מַעֲלֶה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה יוֹתֵר מִהַכֹּל, כְּשִׁזְזוּכִים לְעוֹרֵר
 וַלִּחְזַק אֶת חֲבָרוֹ, כְּאֲשֶׁר אָמַר פַּעַם רַבְּנֵנוּ זְכָרוֹנוּ

לְבָרְכָה (שיחות-הַר"ן, סימן קי"ט): כְּשֶׁאָדָם מְרַצֶּה וְחַפֵּץ
 וּמְשִׁתַּקֵּק מְאֹד, שְׁחִבְרוּ יִהְיֶה צָדִיק וְאִישׁ כָּשֶׁר
 בְּאֵמֶת, אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא לֹא יִהְיֶה חֵס וְשְׁלוֹם, זֶהוּ
 מַעֲלָה גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׂאֲנִי אִינִי זוֹכֶה,
 חֵס וְשְׁלוֹם, לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, עַל-כָּל-פְּנִימִים
 יַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל הַשְּׂנִי אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, זֶה דְּבַר גְּדוֹל
 מְאֹד, כְּשֶׁאוֹחֲזִין בְּזֶה, כִּי זֶה עָקֵר הָאֱהָבָה וְהַרְחֻמְנוּת,
 שְׂצָרִיכִין לְרַחֵם אֶחָד עַל חֻבְרוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, שִׁיזֻכָּה
 לְתַכְלִית הָאֱמֶתִי לְהִיּוֹת כְּרֻצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ הַטּוֹב. וּבְאֵמֶת
 רוֹאִים שֶׁהוּא לְהַפְּוֶה, כִּי מֵה שָׂרֵב הַבְּעַל־תְּשׁוּבָה
 נִתְרַחֲקִים אַחֲרֵי-כֵן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כִּי כְּשֶׁמִּתְחִילִים
 לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה עֲבוּרֵי
 יִתְבָּרֵךְ, הֵן בַּתּוֹרָה וְהֵן בְּקִיּוֹם הַמְצׁוּוֹת וְהֵן בַּתְּפִלָּה,
 וְכִשְׁמַנְסָה אֶת עֲצָמוֹ פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר וְיוֹרֵד וְנוֹפֵל
 בְּכָל פַּעַם בְּדַעְתּוֹ, וּמְכַל-שֶׁכֶן וְכַל-שֶׁכֶן כְּשֶׁחוֹזְרִים
 וְנוֹפְלִים בְּאִיזָה תְּאוּהָ רָעָה אוֹ נִכְשָׁלִים חֲזָרָה בְּאִיזָה
 עֲבָרָה, שֶׁהֵיוּ רְגִילִים בָּהּ מִקֵּדָם רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְאַחֲרֵי-
 כֵן כְּשֶׁרוֹאִים בְּעַל-תְּשׁוּבָה אַחֵר גָּדֹל וּמְצַלִּיחַ, נִכְנָס
 בְּלִבָּם אִיזָה קִנְאָה וְשִׁנְאָה, וְזֶה בְּעֲצָמוֹ מְשַׁבֵּר וּמְרַחֵק
 אוֹתָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַד שֶׁיֵּשׁ שְׂמֵתִרְחֻקִים עַל-יְדֵי-זֶה
 בְּעֲצָמוֹ, שְׁרוֹאִים שְׁחִבְרִיהֶם מְצַלִּיחִים, וְהֵם עֲדִין

עומדים מבחויץ, וכמה פעמים עוד מחלישים את
 הדעת לבעלי-תשובה אחרים ומשברים אותם
 ואומרים להם, שגם אתם סוף כל סוף תפלו, כְּאֲשֶׁר
 נִפְלְנוּ אֲנַחְנוּ, וּבְאֵמַת זֶהוּ טְעוֹת גְּדוֹל, כִּי הֵהֱכַרְח
 לְעֵבֵר עַל בְּעַל-תְּשׁוּבָה מֵה שְׂיַעֲבֹר, כִּי רוֹצִים לְנַסּוֹת
 אוֹתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה: הַמִּתְחִיל
 לְעַבֵּד אֶת ה', הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: יוֹדַע אֲנִי,
 שְׁחַפְּצֶךָ וּרְצוֹנֶךָ לְעַבֵּד אוֹתִי, אֲכַל מֵה הוּא הַבְּטוּחוֹת,
 שְׁמָא לְמַחֵר תַּעֲזֹב אוֹתִי, אִם-כֵּן אֵיךְ אֶקְרַב אוֹתְךָ
 בְּשִׁבִיל הַרְצוֹן שְׂרָצִיתָ, וְאֵיךְ אֲגַלֶּה לְךָ תַּכְף דְּבָרִים
 נִסְתָּרִים אֲלֵא כֵן תַּעֲשֶׂה: בְּתַחֲלָה אֶהֱב אוֹתִי כָּךְ,
 וְתַעֲשֶׂה מִצְוֹתַי, אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין אֶתָּה יוֹדַע הַשֶּׁכֶל
 שֶׁל הַמִּצְוָה, וְעַבֵּד אוֹתִי פָּשׁוּט, בְּלִי חֲכָמוֹת, וְתַעֲבֵד
 אוֹתִי כְּמֵה זְמָנִים — אֲזִי אֶאֱמִין לְךָ וְאֲגַלֶּה לְךָ טַעַם
 וְשֶׁכֶל שֶׁל כָּל דָּבָר וְדָבָר, וְאֶקְרַב אוֹתְךָ בְּכָל מִינֵי
 הַתְּקַרְבוֹת, כִּי הַזְּמַן הָרַב, שֶׁעַבַּדְתָּ אוֹתִי מִקֵּדָם, הוּא
 בְּטוּחוֹת, שְׁלֵא תַעֲזֹב אוֹתִי (עֵין סֵפֶר-הַמִּדּוֹת, אוֹת תְּשׁוּבָה,
 סִימָן ע"ו).

ועל-כן כל משך הזמן הזה שצריכין לחכות, עד
 שזוכים להכנס בפנים הקדשה, ראוי לחזק ולעורר גם

אחרים, כי בזכות שתדבר עם אחרים ותוציא מפיה את דבורי התחזקות ואמונה על-ידי-זה תוכל סוף כל סוף גם-כן לחזור אליו יתברך, ואם, חס ושלום, לא — על-כל-פנים צריך להיות טוב-עין ולהרגיל עצמו ולרצות בטובת חברו, אף שהוא אינו זוכה לזה, והוא מעלה נוראה ונפלאה עד מאד מאד, וזה היה מעלת כל הצדיקים האמתיים, שהשליכו את נפשם מנגד ואחזו את עצמם להכי גרועים שבעולם, ומסרו נפשם לעזר לכלל נשמות ישראל להחזיר על-כל-פנים אחרים בתשובה, וכל מה שהרגישו בעצמם פחיתותם וירידותם ואיך שהם רחוקים וכו', יותר זכו להאיר אורו יתברך גם באחרים, וזהו מדרגה נוראה ונפלאה עד מאד, ולא פאשר מסית היצר-הרע את האדם, כשרואה, שלו אינו הולך בעבודת השם יתברך, והוא רוצה לחזור בתשובה ולקיים מצוות ומעשים טובים וללמד הרבה תורה, ואינו הולך לו, אזי נופל בדעתו ונחלש בעצמו מאד מאד, הן בקנאה והן בספקות וכו', מאחר שרואה, שלו אינו הולך כלל, וכבר ימים ושנים — ועדין לא זז כי-הוא-זה.

ה

וּבִאֲמַת צָרִיךְ לִידַע אֲשֶׁר לַפְעָמִים נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ
 מַחֲמַת שְׁנֵדמָה לוֹ, שְׁחֻבְרִיו בְּנִי-גִילוֹ טוֹבִים מִמֶּנּוּ
 הַרְבֵּה, וְאֶף-עַל-פִּי שְׁבוּדָאֵי הוּא מְדָה טוֹבָה לֵהִיּוֹת
 שְׁפַל-רוּחַ בְּפָנָי כָּל אָדָם וְלִהְחֻזֵּק אֶת כָּל אָדָם טוֹב
 מִמֶּנּוּ אֲבָל אִם יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ עַל-יְדֵי-זֶה, חֵס וְשְׁלוֹם,
 אֵין זֶה עֲנוּה; אַדְרָבָה, זֶה גְדֻלוֹת גְּדוֹל, שְׂאִין נָאָה לוֹ.
 שְׁיַעֲבֹד אֵיזָה עֲבוּדָה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַדִּין הוּא רְחוּק
 כָּל-כָּף, וְחֻבְרִיו כָּבֵר זָכוֹ לְמָה שְׁזָכוּ, כִּי בִאֲמַת אָסוּר
 לְהִרְהֵר אַחֲרֵי הַמָּקוֹם וּמִי יוֹדַע מֵאֵיזָה מָקוֹם הוּא
 וּבֵאֵיזָה מְקוֹמוֹת נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו, כִּי אֵין אָדָם
 דּוֹמֵה לְחֻבְרוֹ כָּלֵל. וְזֶה בְּחִינַת מָה שְׂאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ,
 זְכוּרֹנִם לְבִרְכָה, לְעֲנִיָּן סְפִירַת-הָעֶמֶר: וְסִפְרָתֶם לְכֶם
 — וְסִפְרָתֶם לְעֲצָמְכֶם; כִּי כָּל הַבָּא לְטַהֵר אֶת עֲצָמוֹ
 וְלִזְכוּת לְקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה, שְׁזֶה בְּחִינַת סְפִירַת-
 הָעֶמֶר, שֶׁהוּא הִכָּנָה לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, צָרִיךְ לְסַפֵּר
 הַיָּמִים לְעֲצָמוֹ דִּיקָא, וְאֵל יִפִּיל אוֹתוֹ חֻבְרוֹ כָּלֵל, חֵס
 וְשְׁלוֹם, שְׁזֶה בְּחִינַת אֶחָד הֵיזָה אֲבִרְהֵם (עֵינ בְּהִתְחַלֵּת
 לְקוּטֵי-מוֹהֵר"ן, בְּחֻלְק ב'), הֵינּוּ שְׂאָבְרֵהֶם אֲבִינוּ חָשַׁב
 תָּמִיד, שֶׁהוּא רַק אֶחָד בְּעוֹלָם, וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם

מונע ומעכב ומבלבל, כי באמת כמו שיש כמה מניעות מרשעים, הרוצים למנעו בכמה הסתות ופתויים ולצנות וכו', או בהתגרות המחלקת שמרבין עליו, כמו-כן יש גם-כן לפעמים כמה מניעות וחלישות-הדעת אפלו מחבריו ואוהביו הפשרים באמת, וכל זה אי אפשר לבאר היטב בכתב, רק המשכיל החפץ באמת יבין מדעתו, כי כנגד כל מיני מניעות כאלו צריכין לילך בדרך הנ"ל בחינת אחד היא אברהם, ולא יסתפל על חברו כלל בבחינת וספרתם לכם — לעצמכם, ולהתנהג בדרךי התמימות ולהיות בשמחה תמיד, אפלו בעניות ודחקות גדול, וגם כאשר עבודתו ותפלתו אינה בשלמות כלל, אף-על-פי-כן יהיה שמח בחלקו תמיד, ולא יסתפל על העולם כלל, שיש הרבה, שיש להם פרנסה בשפע וגם בעבודת ה' בתורה ותפלה, ונדמה לו, שהם גדולים ממנו אלפים מדרגות, אף-על-פי שלא ראו מהם יגיעות כאלה, והוא התניע כל-כף ולא זכה לזה, והוא בעניות ובשפלות גדול בגשמיות וברוחניות אף-על-פי-כן אל יפל בדעתו מזה כלל, ויהיה שמח בחלקו ויחיה את עצמו בכל עת במה שיוכל, וכל נקדה טובה, שמרויח לפעמים,

יְהִי יָקָר בְּעֵינָיו מְאֹד, וַיּוֹדֶה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר
הִפְלִיא חֲסֵדוֹ עִמּוֹ לְזָכוֹת לְזֶה עַל-כָּל-פָּנִים, וּמָה
אֲכַפֵּת לוֹ מֵהַ שְׂחִבְרוּ גְדוֹל וְטוֹב מִמֶּנּוּ? ! — טוֹב ה'
לְכָל וּכְמוֹבָא בְּהַמְעָשָׂה שֶׁל הַתָּם, שֶׁהִיָּה רְגִיל לְהִשִּׁיב
עַל שְׂשָׂאוֹ מִמֶּנּוּ מֵהַ שְׂחִבְרוּ לוֹקַח מִקַּח גְּדוֹל יוֹתֵר
בְּעַד מְלֹאכְתּוֹ, וְהִשִּׁיב: מָה אֲכַפֵּת לִי בְּזֶה? ! זֶה
מְעָשָׂה שְׁלוֹ, וְזֶה מְעָשָׂה שְׁלִי; וְהוּא הִיָּה מְשִׁתַּעֲשֵׂעַ
וְשָׂמַח מְאֹד בְּמְלֹאכְתּוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הִיָּתֵה
בְּשִׁלְמוֹת הָרְאוּי, וְגַם בְּמַעַט הָרוּחַ שֶׁהָרוּיַח מִיָּד לְיָד
אֲחֵרֵי עָמַל וַיִּגִּיעָה רַבָּה, וְלֹא הִסְתַּכַּל עַל אֲחֵרִים כָּלֵל
כַּנ"ל (עֵינַן בְּסִפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת מְעָשָׂה ט' מִהַחֲכָם-וְתָם,
וּבְלִקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַלְכוֹת פֶּסַח הַלְכָה ט', אוֹת כ"ב), וּבִבְאֻמַּת
הוּא הִנְהִיגָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ לֹא
לְהִסְתַּכַּל עַל אֲחֵרִים כָּלֵל, רַק יַחֲזִק אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל
מִיָּנִי אָפְנִים וּבְכָל מִיָּנִי יְרִידוֹת וְקִטְנוֹת, שְׁעוֹבֵר עָלָיו
בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חָזַק בְּעֵצָה
וּבְדִרְךְ זֶה לְחִזְק וּלְאַמֵּץ עַל-כָּל-פָּנִים בְּתוֹךְ כֶּף גַּם אֶת
אֲחֵרִים וּלְקַרְבָּם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וְלְהִשִּׁיבָם בְּתִשׁוּבָה
אֲמִתִּית, וְזֶה מְגַלֶּה טֵהַר נִפְשׁוֹ וְאֵיךְ שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ,
וְחִפְץ בְּאֻמַּת לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ.

ועל-כן מי שחפץ באמת לשוב אליו יתברך, אף מתרבים ומתפשטים עליו המניעות והעכובים בכמה וכמה אפנים, הן מעצמו והן מאחרים העקר הוא ההתחזקות, לחזק את עצמו, ולהיות עקשן גדול בעבודת השם יתברך. וזה הענין מבאר (בלקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן מ"ח), שצריך האדם להיות עקשן גדול בעבודת ה', וזה הענין של העקשנות הוא התחזקות נפלא לבלי לפל בשום אפן בעולם, וזה בחינת לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים, ואמרו חכמינו, זכרונם לברכה: אל תקרי שנים אלא שנים (ערכין י'): נתן תתן, פתוח תפתח העניק תעניק וכו' — שזה בחינת העקשנות הנ"ל, שכל קיום התורה תלוי בזה שיתחזק לשנות ולכפל כל עבדא טובה או למוד תורה וכיוצא שהתחיל, להרגיל עצמו, שיתחזק בכל פעם לחזור ולעשות אותו הדבר שבקדשה אפלו אלה פעמים, אפלו אם עבר עליו מה שעבר, כי זה עקר קיום התורה — שצריכין להיות עקשן גדול בעבודת ה' ולעשות הדבר שבקדשה אפלו בדרך עקשנות אפלו אלפים פעמים, ולבלי

להסתכל על שום חלישות-הדעת, שהבעל-דבר
 והסטרא-אחרא והליצנים מחלישין דעתו, וזהו עקר
 ההתחזקות דקדושה, ועל-ידי-זה אינו מתירא מגיהנם
 של שלג, כי יש גיהנם של אש וגיהנם של שלג, כמו
 שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (מדרש-רבה פרשת
 פקודי, פרק נ"א, סימן ה'): גיהנם של אש מגיע על
 שנתחמם לדבר עברה ותאוה, חס ושלום, אבל גיהנם
 של שלג הוא על חלישות אחר-כך, כשפא לו
 התעוררות לתשובה, כי הכל מלאים חרטות, כמו
 שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (נדרים ט:): אבל על-
 פי-רב עקר עכובו מתשובה הוא מחמת חלישת-
 הדעת, שנדמה לו, שאי אפשר לו עוד לשוב, ואינו
 מועיל לו עוד תשובה לרבוי עוונותיו העצומים מאד,
 ועל-ידי-זה הוא מתיאש לגמרי מלהתקרב להשם
 יתברך, בפרט אותן שהתחילו כבר קצת בעבודת ה'
 ואחר-כך נפלו מזה, ועקר הוא מחמת חלישות-הדעת
 והקרירות, שמפיל עליו הבעל-דבר, ועל-כן על זה
 נדון בקרירות העצום והמר של גיהנם של שלג, אבל
 על-ידי העזות דקדושה והעקשנות והתחזקות הנ"ל
 לבלי להניח את מקומו בשום אופן, רק לקיים ולחזק
 ולקיים קיום התורה והמצוות, כל מה שיוכל לחטף

בְּזֶה הַצֵּל עוֹבֵד כָּל יְמֵי חַיָּו, אֶפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֵה
שְׂיַעֲבֹר, וְאִינוּ מַנִּיחַ לְקַרֵּר עֲצָמוֹ, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, מִתּוֹרָה
וּמִצְוֹת, יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה, עַל-יַד־זֶה בּוֹדְאֵי לֹא יִהְיֶה
נִדוּן בְּגֵהֶנֶם שֶׁל שְׁלֵג וְקַרִירוֹת, וְזֶה: לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ
מִשְׁלֵג, כִּי כָּל בֵּיתָהּ לְבוֹשׁ שָׁנִים כִּנ"ל, שְׁכּוֹפֵל עוֹד
פַּעַם וְעוֹד פַּעַם וְאִינוּ מִתְיַאֵשׁ.

וּבִאֲמַת כְּמוֹ שֶׁבְּמִלְחָמָה גְּשָׁמִית עָקֵר נִצָּחוֹן
הַמִּלְחָמָה הוּא רַק כְּשֶׁהוּא עֹקֵשׁן גָּדוֹל, וַיֵּשׁ לוֹ מֶרֶץ
גָּדוֹל וְרֵץ בֵּין קִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה, אֵף שְׂרוּאָה, שֶׁהַשׁוֹנֵא
כָּא וּמִתְקַדֵּם כְּנִגְדּוֹ, אֵף-עַל-פִּי-כֵן אִינוּ מִתְפַּעֵל, וְרֵץ
בְּתוֹךְ הָאֵשׁ וְלֹא מִתְפַּעֵל, כְּמוֹ-כֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, דִּיקָא
אֵלוּ שֶׁהֵם עֹקֵשׁנִים גָּדוֹלִים, וְלֹא מִסְתַּכְּלִים עַל שׁוֹם
דְּבַר שְׁבָעוּלָם, וְאִינָם מִסְתַּכְּלִים לְאַחֲרֵיהֶם כָּלֵל, רַק
מִתְקַדְּמִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּמִתְחַזְּקִים עֲצָמָם בְּכָל מִינֵי
הַתְּחַזְּקוֹת אֵף שְׁבִין כַּף יוֹרְדִים וְנוֹפְלִים בְּעוֹנוֹת
וּחֻטְאִים, אֵף-עַל-פִּי-כֵן אִינָם מִתְפַּעֵלִים כָּלֵל, וְרַק
מִמְשִׁיכִים בְּעִזּוֹת וְעֹקֵשׁנוֹת דְּקַדְשָׁה, דִּיקָא הֵם
מִצְּלִיחִים עַד מְאֹד, וְגִלָּה לָנוּ רַבְּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה,
שֶׁכָּל הַצְּדִיקִים עָבְרוּ נִסְיוֹן זֶה, שֶׁבְּתַחֲלָה רָחֲקוּ אוֹתָם
בְּתַכְלִית הָרַחוּק, וְלֹא רָאוּ שׁוֹם דְּבַר; אֲדַרְבָּה, תַּכְלִית

ההפוך: הִיָּה נִדְמָה לָהֶם, כְּאִלּוּ שְׂאִין רוֹצִים בָּהֶם כָּלֵל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָקַר הַצְּלַחְתָּם הִיָּה רַבּוּי הַהִתְחַזְּקוֹת שֶׁהָיָה לָהֶם, שְׁלֹא הִנִּיחוּ אֶת עֲצָמָם לִפְלֵ בְּשׁוּם אֶפֶן שֶׁבְּעוֹלָם; אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי חֻלְקָם!

ז

זֶה עָקַר הַנְּסִיּוֹן שֶׁל כָּל בְּעַל-תְּשׁוּבָה, וְכֵן אֶחָד מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה, בּוֹחֲנִים אוֹתוֹ אִיךָ יִתְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, וְאִיךָ יִחְזִיק מֵעַמֵּד בְּכֹל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו; וְאִף שְׁלֵעַת-עַתָּה אֵינוֹ רוֹאֶה שׁוּם דָּבָר; אֲדַרְבָּה, רוֹאֶה הַהִפּוּךְ מִמֶּשׁ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן זֶהוּ עָקַר נְסִיּוֹנוֹ, כִּי צָרִיךְ שֶׁתִּדְעַ, שֶׁעָקַר שְׁלֵמוֹת הַתְּגִלוֹת הָאֱמֶת הוּא בְּסוּף, בְּבַחֲיִנַת (קִהְלַת ז'): טוֹב אַחֲרִית דְּבָר מִרְאשִׁיתוֹ; בְּבַחֲיִנַת (מְשָׁלִי י"ב): שְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד — כּוֹנֵנֶת לֹא כְּתִיב אֶלָּא תִכּוֹן — שֶׁבְּסוּף, לְעֵתִיד תִּתְגַּלֶּה הָאֱמֶת, כִּי בְּרִאשִׁית הַדְּבָר אֵי אֶפְשָׁר לְגַלוֹת הָאֱמֶת בְּשׁוּם אֶפֶן, כִּי אִזּוֹ תִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה, כִּי אִם הִיָּה הָאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינָיו תַּעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַבָּא, מָה שֶׁיִּזְכָּה עַל-יָדֵי עֲזִיבַת הָעֵבֶרָה וְהַתְּאַוָּה וְכֵן עַל-יָדֵי עֲשִׂית הַמְּצוּהָ — בּוֹדָאֵי הָיָה הַכֹּל בּוֹרְחִים מִן הָעֵבֶרָה

וְרוֹדְפִים אַחֲרֵי הַמְצוּוֹת בְּלִי שׁוּם בְּחִירָה כָּלֵל, אֶךְ
 עֵקֶר הַבְּחִירָה הוּא מַחְמַת שְׂאִין רוֹאִים הָאֱמֶת
 בְּתַחֲלָתוֹ; אֲדַרְבֵּה, כְּפִי פִשְׁטוֹת קִטְנוֹת דַּעַת הָאָדָם
 נִדְמָה לוֹ בְּאֱמֶת, שְׂאֲכִילָה וְשִׁתְיָה וְשֶׁאֵר תַּאֲוֹת הַגּוֹף
 הֵם תַּעֲנוּג, וְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הִיא יְגִיעָה; וְזֶה עֵקֶר
 נִסְיוֹנוֹ שְׂצָרִיךְ לִסְבֹּל יְגִיעוֹת גְּדוּלוֹת בְּשִׁבִיל עִבּוּדַת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְכֹל זֶה מַחְמַת שְׂאִין רוֹאֶה הָאֱמֶת תַּכְּף,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יִזְכֶּה לְבִסּוּף לְקַבֵּל שְׂכָר טוֹב,
 שֶׁהוּא הַתְּגָלוֹת הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, שִׁיתְגַּלֶּה לְעֵתִיד שְׁזֶה
 עֵקֶר קְבוּל הַשְּׂכָר, וּלְפֹיִם צַעֲרָא-אַגְרָא. וְכֵן כָּל
 הַקְּשִׁיּוֹת, שֶׁקֶשָׁה לְהָאָדָם עַל הַנְּהַגַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְכֵן
 מֵה שֶׁקֶשָׁה עַל הַצְּדִיקֵי-אֱמֶת, בְּפֶרֶט הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל
 הַחֲכָמִים בְּעִינֵיהֶם וְשֶׁל הַמְּחַקְרִים; וְכֹל זֶה מַחְמַת
 שְׁלִפֵי הָאֱמֶת שֶׁבִדְעַתֶּם נִדְמָה לָהֶם, שְׂרָאוֵי שְׁלֵא
 לְהַתְּנֶהג כֶּף, כִּי רוּצָה לְהַבִּין וּלְהַשִּׁיג אֱמֶתֶת הָאֱמֶת
 תַּכְּף, אֲבָל אִישׁ בְּעַר לֹא יֵדַע שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג
 וּלְהַבִּין בְּשֶׁכָּר אֱמֶתוֹ וְהַנְּהַגְתּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּשִׁלְמוֹת כִּי-
 אִם עַל-יְדֵי אֱמוּנָה כְּשִׁמְתַחֲכַרְתָּ עִם הָאֱמֶת, וּלְאֱמוּנָה
 זוֹכִין עַל-יְדֵי אֱמֶת, הֵינּוּ אִם יִרְצֶה לְהַסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת
 לְאֱמֶתוֹ, יִבִּין, שְׂאֵי אֶפְשָׁר עֲדִין לְהַשִּׁיג בְּשִׁלְמוֹת עֲצָם
 אֱמֶתֶת הָאֱמֶת, אֶךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הָאֱמֶת, הוּא כֶּף, עַל-

בְּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה לְהֶאֱמִין בְּהֶאֱמַת פִּי כָּל
הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁקָּשִׁין לְהָאָדָם עַל הַנְּהַגַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכֵן
הַעֲקֻמִּימוֹת, שֵׁשׁ בְּלָבוֹ עַל הַצְּדִיקֵי-אֶמֶת — כָּל זֶה
הוּא מַחֲמַת שֶׁהוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתַאוּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלִי
וּבְכָבוֹד וְנִצְחוֹן.

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁחָסַע עַל חַיּוֹ בְּאֶמֶת וְרוּצָה לְזַכּוֹת
לְחַיִּים נִצְחָיִים וּמַחֲזִיר פָּנָיו קִצַּת מִתַּאוּוֹת עוֹלָם הַזֶּה
וְהַבְּלִי וְחוֹשֵׁב עַל תְּכַלִּיתוֹ הַנִּצְחִי — אִזִּי הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ מֵרַחֵם עָלָיו וּמֵאִיר לוֹ דֶּרֶךְ הָאִמוּנָה בְּאִפְּן
שֶׁיְהִיָּה לוֹ כַּח לְבַחֵר בְּהֶאֱמַת וְאִמוּנָה אִם יִרְצֶה, וְאִז
הוּא מִבֵּינָן, שֶׁכָּל הַנְּסִיווֹת וְהַעֲקֻמִּימוֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת,
שְׂרוּצִים לְהִסְתִּיר וּלְהַעֲלִים מִמֶּנּוּ אִזִּי הֶאֱמַת כָּל זֶה
הוּא רַק מַחֲמַת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִינוֹ מְגַלֶּה הֶאֱמַת
בְּתַחֲלָה בְּשִׁלְמוֹת כְּדֵי שֶׁיְהִיָּה בְּחִירָה, רַק מֵאִיר הֶאֱמַת
קִצַּת בְּאִפְּן שֶׁיְהִיָּה כַּח לְהֶאֱמִין לְמִי שֶׁיִּרְצֶה לְהִסְתַּכֵּל
עַל הֶאֱמַת לְאֶמְתּוֹ, וּמִבְּחִינָה זוֹ הָיָה כָּל הַנְּסִיווֹת,
שֶׁעָבְרוּ עַל אֲבוֹתֵינוּ בְּמִדְבָּר; וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וּבְכָל
זְמַן, וְעַקֵּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּי בָּזֶה, פִּי כֵּךְ דֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּרַחֲמָיו לְקַרֵּב אֶת הָאָדָם בְּכַמָּה דְּרָכִים,
אֶךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מַנִּיחַ לוֹ מְקוֹם לְהִסְתַּפֵּק

בשביל נסיון ובחירה, וכשמתחזק באמונה שלמה על-ידי שמסתכל על האמת על כל החסדים, שעשה עמו השם יתברך, וכן לענין אמונת חכמים, אם יסתכל באמת על כל ההתגלות והנפלאות, שזכינו על-ידי הצדיקי-אמת, על-ידי-זה יתחזק באמונה שלמה ויבין, שכל העקמימיות והמחלקת — הכל הוא רק בשביל נסיון ובחירה, ואם יתחזק באמונתו אחר כל העקמימיות והמחלקת והנסיונות, אזי על-ידי-זה דיקא יזכה לכל טוב.

וכל זה — מי שמסתכל על האמת בעין האמת ומתבונן באמת, איך שבודאי בכל דור ודור עבר על הצדיקים מה שעבר, והיו בזה העולם צדיקים קדושים כאלו, שזכו להשגת גלוי אלקותו במדרגה הכי גבוהה כמו אבות העולם ומשה רבנו וכל הנביאים והתנאים והאמוראים והגאונים והצדיקים האמתיים שבכל דור ודור, ובודאי גם עליהם עבר בתחלה כל מיני מרירות ונסיונות וכו', כמו האבות, שעבר עליהם כל מיני נסיונות קשים, וכן משה רבנו והנביאים והתנאים והאמוראים וכו' וכל מיני מחלקת ובזיונות, ובזו אותם כאחד הריקים, וחשדו אותם

בְּמָה שֶׁחֲשָׁדוּ, כַּמּוּבָא הֲרֵבָה בַּמְקָרְאוֹת וּבַמְאֲמָרֵי
 חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, הַקְּדוּשִׁים בְּגִמְרָא וּבַמְדַרְשִׁים
 וְזוֹהַר הַקְּדוּשׁ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שְׂזָכָה
 לְהִתְחַזֵּק וְלַעֲבֹר עַל הַכֹּל וְלַעֲמֹד עַל עֲמָדוֹ, כְּמוֹ-כֵן
 זָכָה אַחֲר־כֶּף לְהִגִּיעַ לְהַשְׁגַּת גְּלוּי אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ
 בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, כָּל אֶחָד כְּפִי מְדַרְגָתוֹ וַיְגִיעָתוֹ
 וְטִרְחָתוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְפִי שֶׁסָּבַל בְּזֵה
 הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; וְעַל-כֵּן מִי שֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל
 כָּל זֶה בְּעֵינֵי הָאֱמֶת, סוּף כָּל סוּף יִבִּין אֶת הָאֱמֶת, וְגַם
 הוּא יִחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי אָפְנִים, וַיַּעֲבֹר עַל כָּל
 הַסְּפָקוֹת וְהַנְּסִיווֹנוֹת, וַיִּזְכֶּה לְהַפְּלִל בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ח

וּבְאֵמֶת עָקַר הַתְּקַרְבוֹת הַרְחוּקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
 הֵינּוּ גֵרִים וּבְעַלְי־תְּשׁוּבָה, הוּא עַל-יְדֵי שִׂידְעוֹ וַיִּכְרֹו
 בְּעֲצָמָם הַתְּרַחֲקוֹתָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצַּד עֲצָמָם, וְאֶף-
 עַל-פִּי-כֵן יִדְעוּ וַיֵּאֱמִינוּ גַם לְהַפְּךְ — שֶׁהֵם סְמוּכִים
 וְקָרוּבִים מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִצַּד רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 הַנִּפְלְאִים מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר, שְׂזָה בְּחִינַת מַה שֶּׁאֲמָרוּ
 חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה (יְבָמוֹת מ"ז): גֵּר שֶׁבָא

להתגיר, אומרים לו: מה ראית וכו', ואם אמר: יודע אני ואיני כדאי; הינו שמכיר בעצמו גם כן עצם התרחקותו, רק שאף-על-פי-כן חפץ להתקרב אליו. יתברך מצד שהוא בטוח ברחמיו המרבים, כי הוא יתברך אוהב גר, ואף-על-פי-כן אין מקרבים אותו, וזה בחינת מה שאמרה נעמי לרות: ארבע מיתות בית-דין נמסרו לבית-דין; ואמרה לה: באשר תמותי אמות וכו'. ולכאורה, הנה זה כמו התרחקות, כי רות היתה צנועה כל-כף ורצתה להתגיר בתשוקה גדולה כל-כף, והיא אומרת לה, אולי תחוב בחטא של ארבע מיתות בית-דין, חס ושלום, וגם רות למה השיבה: באשר תמותי אמות; הינו שהיא מרצה גם לזה? הנה לה להשיב: בטוחה אני בתמי וצדקתי, שלא אהיה חייבת מיתת בית-דין, חס ושלום; אך כל זה הוא ענין הנכתב לעיל, כי מחמת שעקר התקרבות הרחוקים הוא על-ידי בחינת התרחקות והתקרבות, שזה בחינת שלום לרחוק ולקרוב, כי תכף שיטעה בעצמו לומר, שכבר הוא קרוב להשם יתברך, אז ידע בודאי, שהוא רחוק מהשם יתברך באמת, ומזה הנה כל החרבנות, רחמנא לצלן, כי גם בזמן הבית שאז בודאי הנה זמן התקרבות ישראל לאביהם שבשמים,

וְאִפְלוּ כְּשֹׁכְו לַעֲמֹד בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ בְּעֶצְמוֹ, שֵׁשׁ
 תְּכֵלִית שְׁלֵמוֹת מְקוֹם הַהִתְקַרְבוֹת, בְּפֶרֶט בְּבֵית
 רֵאשׁוֹן, שֶׁהָיָה שָׁם עֲדִין הָאָרוֹן וְהַלְוִיּוֹת וְכוּ', וְאִף-
 עַל-פִּי-כֵן הָיָה צְרִיכִין לִידַע כִּמָּה הֵם רְחוּקִים עֲדִין
 מִמָּנוּ יִתְבָּרֵךְ וּמִקְדָּשׁ הַמְּקוֹם הַנּוֹרָא הַזֶּה, רַק לְהַפְּרֹךְ
 הַכֹּל לְשִׁמְחָה וְלִבְטַח בְּחִסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא
 מְקָרֵב גַּם כָּל הָרְחוּקִים, כְּמוֹ שֶׁרְאִינוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ
 בְּעֶצְמוֹ, שֶׁצִּמְצַם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הַשְּׂרָאָת שְׂכִינְתוֹ בְּבֵית-
 הַמִּקְדָּשׁ, אֲשֶׁר הֵן הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּךְ
 וְכוּ', וְכֵן מַעֲצָם רְחִמְיוֹ יִתְבָּרֵךְ צָוָה לְהַעֲלוֹת בְּהִמָּה-
 גִּשְׁמִית לְרִיחַ נִיחוּחַ, וּמַחֲמַת שֶׁהֵם טָעוּ אֲזַי בְּזָה
 וְסָבְרוּ, שֶׁכָּבַר כָּל טוֹבָם בְּיָדָם, וְכָבַר קְרוֹבִים הֵם מִמֶּשׁ
 מִצַּד עֶצְמָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה וַיָּרָם לָבָם, עַל-כֵּן שְׂכַחוּנִי
 — וַגִּרְמוּ עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַחֲרָבָן, שֶׁזֶה בְּחִינַת (שִׁיר
 הַשִּׁירִים ו'): הִסְבִּי עֵינַיךָ מִנְּגִדִי, שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי; כְּמוֹ
 שֶׁפִּרַּשׁ רַש"י שָׁם, וְעַל-כֵּן גַּם נִעְמִי דִּבְרָה עִם רוֹת
 בְּדֶרֶךְ זֶה, הֵינּוּ כִּי אִף-עַל-פִּי שְׁבוּעַר לִבְךָ מְאֹד
 לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשָׁה, מִכָּל-מְקוֹם מִי יוֹדֵעַ מַה יְהִיָּה
 אַחֲרֶיךָ, אוֹלֵי תִתְחַיֵּב מִיתַת בֵּית-דִּין, וְרוֹת הַצַּדִּיקָת,
 אִף-עַל-פִּי שְׁבוּדָאֵי קַבְלָה עַל עֶצְמָה בְּמַחֲשַׁבְתָּהּ אֲזַי
 לְהִיֹּת צְדָקְנִית גְּמוּרָה, וְלֹא שֶׁתִּתְחַיֵּב מִיתַת בֵּית-דִּין,

חס ושלום, אף-על-פי-כן השיבה לה בתמימות צדקתה, כי בודאי אינני בטוחה בצדקתי לעולם, ומי יודע במה שאוכל עוד להכשיל, חס ושלום, רק יהיה איך שיהיה, אפלו אם יתגבר עלי הבעל-דבר, חס ושלום, ויביאני למה שיביאני, שאתחייב מיתת בית-דין, חס ושלום, אף-על-פי-כן אני מקבלת עלי קדשת ישראל באמת, ויעבר עלי מה, ובאשר תמותי אמות וכו', ואז קרבה אותה נעמי בהתקרבות גדולה, ונעשית צדקת גדולה, עד שזכתה, שיצא ממנה משיח שיחזיר כל העולם למוטב, וכן הוא בכל אדם, הבא להתקרב אל האמת, שעקר התקרבותו — על-ידי ההתרחקות, ואפלו אחר-כך, כשנתקרב הרבה, צריך לזכר בכל פעם בהתרחקותו, רק לא להתרחק באמת על-ידי-זה, חס ושלום, רק אדרבה, שההתרחקות יהיה בשביל תכלית ההתקרבות בחינת (ישעיה נ"ז): שלום לרחוק ולקרוב.

ודבר זה הוא יסוד חזק לכל בעל-תשובה ולכל ברי-ישראל, הרוצה להתקרב אליו יתברך באמת, צריך קדם שיהיה לבו שלם עם אלקיו, הינו שירצה באמת לשוב אליו יתברך, ויהיה כל-כך חזק בדעתו,

דְּרֵךְ הַתְּשׁוּבָה

תכז

שָׂאף שְׁלֹא יִלֶּךְ לוֹ שׁוֹם דְּבַר, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִרְפֶּה
אֶת הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין מִלַּחְזֹר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְלַעֲזֹב אֶת
דְּרָכָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו הַרְעִים וּלְהַתְחִיל לְהִתְנַהֵג כְּמוֹ
שְׂיֵהוּדֵי כָּשֶׁר מִתְנַהֵג, וְאֵף שֶׁכָּבַר הַתְּחִיל אֲלֵפִים
וְרַבּוֹת פְּעָמִים וְנִפְּל מִזֶּה, מַה בְּכַף?! עָלִי לַעֲשׂוֹת
אֶת שְׁלִי וְלַחְזֹר וּלְהַשְׁתַּוְּקֶק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאֵף שְׁבִין
כֶּף נֹפֵל וְנִכְשָׁל עוֹד יוֹתֵר וְכוּ' וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן
אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת רְצוֹנוֹ כָּלֵל בְּשׁוֹם אֶפֶן שֶׁבְּעוֹלָם, וְאֵף
שְׂרוּאָה, שְׁלוֹ אֵינוֹ הוֹלֵךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מְתִיאֵשׁ
עֲצָמוֹ כָּלֵל, וּמַחְזִיר עַל-כָּל-פָּנִים אֶת אַחֲרִים בַּתְּשׁוּבָה,
וּבְזֶה מְגַלֶּה טֵהַר לְבָבוֹ וְאֵיךְ שֶׁרְצוֹנוֹ וְכְסוּפָיו הֵם
חֲזָקִים לְשׁוֹב אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ. וְדָבָר זֶה צְרִיכִים עַל כָּל
הַחַיִּים לִידַע, שֶׁאֶפְלוֹ שְׂאֲנִי כְּבָר בַּעַל-תְּשׁוּבָה וְלוֹמַד
וּמִתְפַּלֵּל וְעוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת
מַעֲשִׂוֹת וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן עָלִי לְזַכֵּר תָּמִיד אֶת
מַעֲשֵׂי הַרְעִים, וְאֵיךְ שֶׁעֲדִין אֲנִי רְחוּק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, כִּי
בְּאֵם שְׂיַחֲשֵׁב, שֶׁהוּא אוֹחֵז כְּבָר בְּאִיזָה מְדֻרְגָה אוֹ
כְּאֵלוֹ הוּא כְּבָר סָמוּךְ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יִפֹּל
לְבַסוּף בְּאֵין סוּמָךְ, וּמְכַל-שֶׁכֶן כְּשֵׁיכֻנֵּס בְּמַחְשְׁבָתוֹ
אִיזָה מַחְשְׁבָה אוֹ רַעֲיוֹן לְחַלֵּק עַל בְּרִי-יִשְׂרָאֵל, יַדַע, כִּי
עֲדִין בְּשֶׁקֶר יִסּוּדְתוֹ, כִּי הַמְּאֲמִין בְּאֵמֶת בּוֹ יִתְבַּרֵךְ,

יודע ועד, איך הוא רחוק ממנו יתברך עדין, כי לגדלתו יתברך אין חקר, וכל מה שעולה יותר למעלה בהשגת אלקותו יתברך, יותר משפיל את עצמו, ומכל-שכן שאוחז את כל בריה גדולה ממנו, ועל-ידי-זה לעולם לא יפשל ויילך בטח בדרךכו, ושום דבר שבעולם לא יבלבלו ולא יבטלו כל ימי חייו.

ט

כי צריך שתדע, אשר בתחלה, כשאדם מתחיל לעבד את השם יתברך, ואז הולך לו על-פי-רב כסדר קצת, ומתפלל ועוסק בעבודת ה', וזה בחינת שחרית, שהוא בחינת חסד, ואז כל סדר התפלה באריכות-קרבנות וקטרת וכו' וקריאת-שמע ותפלה, וכמו-כן גם הוא מרבה אז בעבודת ה', כל אחד לפי בחינתו; אבל על-פי-רב אחר-כך נופל מעבודתו, ומתחיל השם יתברך לנסות אותו, ומתגרה בו הבעל-דבר, כידוע לכל מי שירצה לכנס בעבודת ה', ואז עקר הנסיון של האדם, ואזי צריכין התחזקות גדול מאד בלי שעור וערף ומספר, להתחזק בכל פעם בעבודתו יתברך ולבלי לפל משום דבר שבעולם, והעקר —

שְׁצַרִיף לְהַתְּגַבֵּר כִּנְגַד בְּחִינַת הַמַּחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁהֵם מִתְּגַבְּרִין אֶז עַל הָאָדָם וְרוֹצִין לְהַפִּילוֹ בְּדַעְתּוֹ, כְּאִלוֹ אֵין לוֹ עוֹד תְּקוּהָ, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, אוֹ לְמַנְעוֹ מִתְּפִלָּה בְּכוֹנָה וְשִׁמְחָה וְכִיוּצָא בְּזֶה. וְכֹל זֶה הוּא בְּחִינַת צְהָרִים — זְמַן הַמְּנַחָה, שְׁאֵז עֵקֶר אַחִיזַת מַחִין דְּקַטְנוּת, וְצַרִיף לְקַיִם מְאֹמֶר חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה (בְּרָכוֹת ו'): לְעוֹלָם יֵהָא אָדָם זְהִיר בְּתַפְּלַת הַמְּנַחָה; הֵינוּ שְׁאֵז צְרִיכִין לְהִזְהַר בְּיוֹתֵר לְהַתְּחַזֵּק בְּתַפְּלָה וְעִבּוּדַת ה', וְלֹא יִפֹּל מִשׁוֹם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם, רַק יִדַע וַיֵּאֱמִין בְּדַבְּרֵי הַצְּדִיקִים אֱמִתִּים שֶׁצִּעֲקוּ בְּקוֹל גְּדוֹל וְחֹזֵק, כִּי "אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל", כִּי לְגַדְּלָתוֹ יִתְּבַרֵךְ אֵין חֶקֶר, וּבְגַדְּל רַחֲמָיו יִתְּבַרֵךְ יְכוֹל לְהַפְּדֵי הַכֹּל לְגַמְרֵי מַרְע לְטוֹב, מַעֲוּוֹנוֹת לְזִכְיוֹת, עַל-יַדֵי תְּשׁוּבָה אֱמִתִּית, וְכַמוֹ-כֵן בְּכֹלֵל חַיֵי הָאָדָם, שְׂיִמִי חַיֵי נִקְרָאִים יוֹם, וּמִיתָתוֹ וְהַסְּתַלְקוּתוֹ נִקְרָא לֵילָה וְחֻשָּׁף, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קֹהֶלֶת י"ב): עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשָׁף הַשֶּׁמֶשׁ; וְעַל-כֵּן אַחַר חֲצֵי יָמָיו הוּא בְּחִינַת צְהָרִים — זְמַן הַמְּנַחָה, וְעַל-פִּי רַב אֶז דִּיקָא מִתְּגַבֵּר הַבַּעַל-דְּבָר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי בּוֹדָאי צְרִיכִין לְהַתְּחִיל עֵקֶר הָעִבּוּדָה בְּיַמֵי הַנְּעוּרִים דִּיקָא (אֵיכָה ג'), כִּי טוֹב לְגַבֵּר כִּי יִשָּׂא עַל בְּנֵעוּרָיו וַיִּנְקוּתָא כְּלִילָא דְּוִרְדָּא, אֲבָל אֶפְלוּ מִי

שְׁזוּכָה לְהִתְחִיל בְּעִבּוּדַת ה' מְנַעוּרָיו אֶף-עַל-פִּי-כֵן
 כְּשִׁמְגִיעַ לְאִמְצַע יָמָיו וְרוּצָה לְהִגִּיעַ לְמָה שְׁצָרֶיךָ
 לְהִגִּיעַ, אָזִי עַל-פִּי-רַב מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל-דָּבָר, וּמִתְפַּשֵּׁט
 מְאֹד לְמַנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וּמְכַל-שֶׁכֶן מִי
 שְׁלֹא הִתְחִיל כָּלֵל בְּיָמָיו נְעוּרָיו, וּכְשֶׁרוּאָה שְׁעָבְרוּ רַב
 שָׁנוֹת נְעוּרָיו וּמְהֵרָה בְּתְשׁוּבָה וְרוּצָה לְהִתְחִיל אֲזִי
 בְּעִבּוּדַת ה', שְׁאֲזִי תִכְף מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַבַּעַל-דָּבָר,
 וְאִינוּ רוּצָה לְהִנְיָחוֹ לְצֵאת מִתְּאוּתָיו וְרִשְׁתוּתָיו, אֲשֶׁר
 נִלְכַּד בָּהֶם. וְעַל זֶה צוּעֵק הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים א'):
 הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי: אֵיכָה תִרְאָה אֵיכָה תִרְבִּיץ
 בְּצִהְרִים דִּיקָא, שְׂאֲזִי זְמַן הַמְּנַחָה.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִרְבּוֹת בְּתַפְלָה בְּיָמֵי הַנְּעוּרִים,
 שְׁלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם מִעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי לְפַעְמִים הָאָדָם
 נוֹפֵל לְעֵת זְקֻנוּתוֹ, וּבְכַרְט כְּשֶׁכָּבַר הַיָּמִים בָּאִים וְהִגִּיעַ
 לְאִמְצַע יָמָיו, וּמִתְחִיל הַיּוֹם לְעָרֵב, אֲזִי צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל
 בְּעִצְמוֹ מְאֹד עַל אַחֲרִיתוֹ וְסוּפוֹ וְלְהִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וְיוֹתֵר,
 כִּי אֲזִי הוּא בְּחִינַת צְהָרִים, בְּחִינַת זְמַן הַמְּנַחָה,
 שְׁצְרִיכִין לְהִזְהַר בָּהּ בְּיוֹתֵר לְהִמָּתִיק הַדִּינִים, שֶׁהוּא
 בְּחִינַת הַיִּצְרָה-הָרַע שְׂאֲחִיזְתֶם מִמַּחֲזִין דְּקִטְנוּת, בְּחִינַת
 זְמַן הַמְּנַחָה, וּלְקַשֵּׁר עִצְמוֹ הַיֵּטֵב לְצַדִּיקִים אֲמֵתִיִּים,

שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהֵם דִּיקָא יְכוּלִין לְהַמְתִּיק הַדִּין
 שֶׁל זְמַן הַמְּנַחָה בְּשֵׁרְשׁוֹ הַעֲלִיּוֹן, כִּי בְּלֹא הַצְּדִיקִים
 הָאֱמִתִּיִּים בְּנִקְל לֹו לִפְל וְלִהְתַּרְחֵק, וּבְכַפְרֻטִּיּוֹת
 כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַמְּנַחָה שֶׁהוּא בְּאֲמָצַע יָמָיו, בְּאֲמָצַע
 עֲבוּדָתוֹ, שָׂאז הוּא בְּחִינַת מְנַחָה, זְמַן הַדִּינִים,
 הַתְּגַבְרוֹת הַרַע וְהַחֲשָׁף, שְׂמֵתִגְבֵּר וּמֵתִפְשֵׁט עַל כָּל
 אָדָם לְהִרְחִיקוֹ, כִּי בְּדַרְךְ-כָּלֵל לְבַנֵּי הַנְּעוּרִים נִכְנָס
 תְּשׁוּבָה עֲצוּמָה לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ,
 זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, עַל הַפְּסוּק: תְּעִיתִי כְּשֶׁה אֹכֵד (עֵין
 לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ר"ו), אֲשֶׁר בִּימֵי הַנְּעוּרִים
 עָדִין שׁוֹמְעִים אֶת קוּלוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֶת הַכְּרוּזִים
 שְׁלַמְעֵלָה, כִּי זֶה לֹא זְמַן רַב שֶׁיִּרְדֶּה נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁם,
 וְעַל-כֵּן אִז מֵתְעוּרָרִים הַרְּבֵה הַרְּבֵה לְשׁוֹב בְּתְשׁוּבָה,
 מֵה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁכָּבַר בּוֹנֵה בֵּית, וַיֵּשׁ לוֹ מִשְׁפָּחָה וְכוּ',
 וְעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר וְכוּ', כָּל אֶחָד כְּפִי עֲנִינָיו
 וּבְחִינָתוֹ, אִזִּי מְקַרֵּר אֶת הַתְּלַהֲבוֹתוֹ, וּמֵה גַם שְׁעַל-פִּי-
 רַב מֵתְקַרֵּר לְגַמְרִי, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת צְהָרִים
 שְׁעַת הַמְּנַחָה, אֲמָצַע עֲבוּדָתוֹ, שְׂמֵתִגְבֵּר וּמֵתִפְשֵׁט
 עָלָיו הַבְּעַל-דָּבָר, מְאֹד מְאֹד לְבָרַח. וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה
 וְעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֵךְ אֵלוֹ הַזּוֹכִים לְהִיּוֹת
 מְקַרְבִּים אֶל הַצְּדִיקִים הָאֱמִתִּיִּים בְּאֲמַת לְאֲמַתוֹ, הֵם

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

תלב

ממשיכים וְחֹזְקִים בְּהַתְּלַהֲבוֹת לִבָּם עַד הַסּוּף, עַד תְּפִלַּת עֲרֻבֵית, עַד הַרְגַע שְׁיוּצָאִים מִזֶּה הָעוֹלָם.

כִּי בְּאֵמַת הַכֹּל חֲפָצִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲךָ אֵין יוֹדְעִים אֶת הַדֶּרֶךְ הָאֵמַת, וּבִשְׂבִיל זֶה צְרִיכִים לֵילֵךְ אֶל צְדִיקִים אֲמֵתִיִּים, שֶׁהֵם מוֹרִים לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ, כִּי הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים נִקְרָאִים מְלַמְּדֵי מִלְחָמָה, כִּי הֵם כְּבָר עָבְרוּ אֶת כָּל זֶה, וְעַל-כֵּן הֵם יְכוּלִים לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד עִם אֲחֵרִים וְכוּ', כִּי יוֹדְעִים הֵיטֵב אֶת נִכְלֵי עֲרֻמִּיּוֹת הַיָּצָר וְתַחֲבוּלוֹתָיו לְרַחֵק וּלְשַׁבֵּר אֶת הָאָדָם וְכוּ' וְכוּ', אֲךָ מְאֹד מְאֹד צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׁיִמְצָא אֶת מְנַהֵיג הָאֵמַתִּי, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִיר עַל זֶה רַבֵּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'), כִּי לְהַפּוֹךְ: אִם מוּצָאִים מְנַהֵיג שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁכֹּל כְּוֹנֵתוֹ בְּקְרוֹב אֲנָשִׁים הוּא רַק בְּשִׂבִיל עֲצֻמוֹ, בְּשִׂבִיל כְּבוֹד אוֹ מְמוֹן וְכְדוּמָה, אֲזִי לֹא דֵי שְׂאִינוֹ יְכוּל לְהִנְהִיג אֶת עֲצֻמוֹ, וּמְכַל-שֶׁכֶן אֵיךְ יִנְהִיג אֶת אֲחֵרִים?! (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ס"א).

וְעַל-כֵּן הוּא סִפְנָה גְדוּלָה לְהִתְקַרֵּב אֶל מְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר הָרוּדִים בְּעַם בְּשִׂבִיל הִנְאָתָם וְתֵאוּתָם, וַיֵּשׁ לָהֶם כַּח גַּם לַעֲנֹשׁ וְכוּ', אֲשֶׁר הֵם בְּכֹלל מִזִּיקֵי עֲלָמָא,

וְעַקֵּר שְׁלֵמוֹת שֶׁל צְדִיקֵי אֲמֶת הָאֲמֵתִים הֵם, שְׂיִכּוּלִים לַעֲשׂוֹת טוֹבָה לְאָדָם בְּרוּחָנִיּוֹת, שֶׁהֵם מְקַרְבִּים אוֹתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּמִתְקֵן עַל-יָדוֹ אֶת מַדּוּתָיו וּמְקִיִּם אֶת מַצּוּתָיו יִתְבַּרֵךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וּמִתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עַל-יָדוֹ, וְאִינוּ זֶז מֵהַשְּׁלֶחֶן עָרוּף כִּי הוּא זֶה — מִי שֶׁמְכַנִּיס דְּבַר זֶה בְּאֲנָשָׁיו, הוּא הוּא בְּכָל צְדִיקֵי אֲמֶת, וְרְאוּי לֵךְ לְאַחֲזוֹ אֶת עֲצֻמָּךְ בְּאֶחָד מֵהֶם, אֲבָל מִי שֶׁמִּתְקַרֵּב אֶל אֶחָד, אֲשֶׁר אִינוּ מְקַרְבִּים אוֹתָךְ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ וְאִינוּ גּוֹרֵם לֵךְ שְׂתִקִּים מַצּוּתָיו יִתְבַּרֵךְ וְתִתְמִיד בַּתּוֹרָה, וּמְכַל-שֶׁכֶן שֵׁישׁ לוֹ טְנוּף וְצוּאָה בְּרֵאשׁוֹ, וּמְעוֹרֵר אוֹתָךְ לְצֵאת וּלְחַלֵּק עַל אַחֲרִים, וּמֵרָאֶה לֵךְ, שֶׁהוּא מַצְוֶה לְעַקֵּר אֶת זִלְתּוֹ מֵהַשָּׂרֵשׁ, כִּי הוּא הֵכִי גְרוּעַ וְכוּ', וְהוּא עוֹשֶׂה הֶרֶס וְקִלְקוּל וְכוּ' — אֶהוּבֵי אַחֵי, בְּרַח לֵךְ מִשְׁקֵר הַזֶּה כְּמוֹ שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף, אֵשׁ לוֹהֵט, כִּי עַקֵּר עֲבוֹדַת הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִים הֵם רַק לְקַרֵּב אֶת כָּלֶם לְעֲבוֹדָתוֹ יִתְבַּרֵךְ וּלְהִנְהִיג אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל-פִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַשְּׁלֶחֶן עָרוּף, שֶׁקִּבְּלָנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ — אֵלֵיהֶם מַצְוֶה לְהִתְקַרֵּב וּלְשָׁמַע בְּקוֹלָם, וְאֲדַרְבֵּה, בְּלַעֲדֵיהֶם יִהְיֶה לֵךְ קָשָׁה לְעַמֵּד עַל עֲמֻדָךְ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וּבְכַפְרָטִיּוֹת בְּאֲמֻצַּע יְמֶיךָ, שְׂאֵז הוּא בְּחִינַת זְמַן מְנַחָה, הַתְּגַבְרוּת

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

תלד

הַדִּינִים וְכוּ', שֶׁקָּשָׁה לְהִשָּׂאֵר קָיָם מֵרַב הַתְּמוּרוֹת
וְחִלְשׁוֹת-הַדַּעַת וְהַצָּרוֹת, שֶׁכָּבַר עָבַר עָלָיו בְּחַיִּים
חַיּוֹתָיו, כֹּל אֶחָד כִּפִּי בְּחִינָתוֹ וְעִנְיָנוֹ, אֲבָל כֹּל בַּעַל
תְּשׁוּבָה שֶׁיֵּאָחֵז אֶת עֲצָמוֹ בְּצַדִּיק אֲמִתִּי, הַמְּעוֹרֵר
וּמְחַזֵּק אוֹתוֹ לַחֲטֹף טוֹב בְּכָל יוֹם, הוּא יִשָּׂאֵר קָיָם
תָּמִיד, עַד הַסּוֹף.

י

כִּי בְּאֵמֶת כֹּל הַהִתְחַלּוֹת קְשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ, זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (תַּעֲנִית י'): בְּפֶרֶט בְּעִנְיַן
הַתְּשׁוּבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְעוֹרֵר בְּאֵמֶת לְתְּשׁוּבָה כִּי-
אִם עַל-יְדֵי שְׂתִּינוּצָן לוֹ אוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי
שְׂתִּיעוֹרֵר לְשׁוּב, אֵךְ אִי אֶפְשָׁר לְהַזְרִיחַ לוֹ מֵאוּרוֹ
יִתְבָּרַךְ כִּי-אִם כְּשִׁישׁוּב בְּתְּשׁוּבָה, כִּי כָּל זֶר לֹא יֵאָכֵל
קֹדֶשׁ, וְאִם-כֵּן מֵהֵיכָן הַהִתְחַלָּה? וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ מֵרַחֵם עָלָיו וּמְזַרְיַח לוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְתוֹךְ עִמְק
הַחֲשָׁכוֹת שְׁלוֹ וּנְפִילָתוֹ הַגְּדוֹלָה כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ בְּתְּשׁוּבָה,
אֵךְ הוּא אֵינּוּ יָכוֹל לְקַבֵּל הָאוֹר הַזֶּה, כִּי לְפִי עֵצֶם
שְׂבִירָתוֹ לְשִׁבְרֵי שְׂבָרִים עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים הַכֹּל
הוּא אֶצְלוֹ בְּחִינַת רַבּוּי אוֹר, וּמִזֶּה בָּא, שֶׁלְּפָעָמִים
מִתְעוֹרֵר הָאָדָם בְּתְּשׁוּבָה עַל אֵיזָה זְמַן וְאַחֲרֵי-כֵן נוֹפֵל

מִזֶּה, וְכֵן מִזְדַּמֵּן כַּמָּה פְּעָמִים, וְכֵל זֶה מִחַמַּת שְׁלֵא תִקַּן
עֲדִין אֶת כְּלָיו, שְׂיֻכַּל לְקַבֵּל אֹר הַהִתְעוֹרְרוֹת כְּרְאוּי.
וְזֶה בְּפֶרֶט, אֲךְ בְּכֻלֵּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ גַּם-כֵּן בְּחִינָה זֹו, שְׁזֶה
בְּחִינַת כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַגְּאֻלוֹת וְחִזְרוּ וְגָלוּ, וְכֵן כַּמָּה
פְּעָמִים, אֲךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן יִמִּין ה' רֹמְמָה; וְלַעוֹלָם יָדוּ
עַל הָעֲלִיוֹנָה, כִּי אֶף-עַל-פִּי-כֵן מְכַל בְּחִינַת גְּאֻלָּה וּמְכַל
פַּעַם שְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, נַעֲשׂוּ תְּקוּנִים
נִפְלְאִים הַרְבֵּה, וְאֶף-עַל-פִּי שְׂאֲחֵר-כֶּךָ נִתְגַּרָה הַבְּעַל-
דָּבָר וְחִזְרוּ וְקַלְקְלוּ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן נִשְׂאָרוּ רְשִׁימוֹת
הַרְבֵּה מֵהַתְּקוּנִים, עַד שְׂבִהֲכַח הַזֶּה אָנוּ חַיִּים בְּגָלוֹת,
וַיֵּשׁ לָנוּ כַּח לְקַבֵּל אִיזָה הַתְּנוּצָצוֹת מִיִּדְעֵת אֱלֻקוֹתוֹ
יִתְבַּרְךָ וְאַמוֹנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְכַמוֹ-כֵן מִמָּשׁ הוּא בְּכֻלֵּל זְמַן
וּבְכֻלֵּל אָדָם בְּפֶרֶט, שְׂאֶף-עַל-פִּי שְׂמִתְחִיל פְּעָמִים אֵין
מִסְפָּר בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְנוֹפֵל מִזֶּה בְּכֻלֵּל פַּעַם,
אֶפְלוּ אִם הַנְּפִילָה גְּדוּלָה מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֶפְלוּ מִי
שְׂנוּפֵל, חֵס וְשְׁלוֹם, לַעֲבֹרוֹת מִמָּשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֶף-
עַל-פִּי-כֵן כָּל מֵה שְׂהִתְחִיל אִיזָה הַתְּחִלָּה טוֹבָה, בְּכֻלֵּל
פַּעַם אֵינוּ נֶאֱכָד לְעוֹלָם, כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׂבִשְׁעַת הַנְּפִילָה
נִתְקַלְקַל הַכֹּל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּל מֵה שְׂהִתְחִיל אִיזָה
הַתְּחִלָּה טוֹבָה, נִשְׂאָר רְשׁוּמֵי טוֹבָה מְכַל עִבּוּדָה וּמְכַל
הַתְּחִלָּה וְהַתְּחִלָּה, וְאֵלוּ הַרְשִׁימוֹת הֵם תְּקוּנִים נִפְלְאִים,

והם נצרכים ומכרחים מאד אל בנין הקדשה, שצריכין להקים, פי אנחנו צריכין עכשו, שיבוא משיח צדקנו ויגאלנו גאלת עולם, וצריכין להקים בנין הקדשה, בנין שלם, בדרך נפלא, שלא יהרס לעולם, וצריכין לאסוף כל נדחי ישראל ולקבצם יחד בקדשה שנית, ולא ישאר שום ניצוץ ונשמה נדחת בחוץ, פי הוא יתברך חושב מחשבות ברחמיו לכל ידח ממנו נדח, ועל-כן צריכין לבנין זה כלים רבים לאין מספר, וצריכין לזה כלי-אמנות הרבה בלי שעור.

על-כן כל מה שאחד מישראל עושה עכשו איזה דבר שבקדשה — הן למוד התורה ותפלה וצדקה וישאר מצוות — הכל הוא יקר מאד בעיני השם יתברך, והוא נצרך מאד להצדיק האמת, העוסק בתקון כל הנשמות ותקון כל העולמות ולבנין הקדשה, שהוא עוסק לבנות, ועל-כן אף-על-פי שזה האדם, שעשה הדבר שבקדשה או עסק כבר קצת בעבודת ה' ימים או שנים ונפל אחר-כך, אפלו אם נפילתו גדולה מאד, רחמנא לצלן, ואפלו אם חזר ונתעורר לעבודת ה' וחזר ונפל, וכן ה'יה כמה פעמים אין מספר, יהיה איה שיהיה, אף-על-פי-כן תדע

תלו

דרך התשובה

ותאמין באמונה שלמה, שאין שום דבר ולא שום עבודה קלה נאבדת לעולם, ואפלו התעוררות בעלמא ומחשבה טובה אינה נאבדת לעולם, וכמוכא בזהר הקדוש: לית רעותא טבא דאיתאביד; כי תכף כשנתעורר באיזה התעוררות בעלמא, ומכל-שכן כשעושה איזה עבדא דקדשה, אזי תכף חוטף אותו הצדיק האמת שבכל דור, העוסק בתקון הנשמות ונפשות ישראל ומכניס אותו למקום שמכניס לצורך הבנין הנפלא והנורא, שהוא עוסק לבנות להכניס לשם כל הנדחים שבעולם, ולא ישאר אחד מהן בחוץ.

ועל-כן צריכין לבקש הרבה ממנו יתברך, שיזכה להתקרב אל הצדיק האמת, היכול להכניס אותו אל תוך הקדשה, כי כשמתקרב אדם את עצמו אל הקדשה ואל הצדיק האמת, אפלו רק בבחינת שכונות, כמו שכן, שדר אצל בעל-הבית רק לפי שעה, אף-על-פי-כן על-ידי-זה נתוספים הבתים הקדושים של התפלה והארות וכו' ברבוי עצום בלי שעור וערך ומספר ונעשין על-ידי-זה שעשועים גדולים למעלה בלי שעור, אף-על-פי שאחר-כך

נתרחק, חס ושלום, כמו השכן, שיוצא אחר-כך
 מבית הבעל-הבית ונתרחק ממנו וכמו שרואים
 בחוש, למשל, כשיש תשעה אנשים, אפלו אם כלם
 צדיקים גדולים, אף-על-פי-כן אין יכולים לומר דבר
 שבקדשה — ברכו או קדיש וקדשה, וכשבא אצלם
 אדם אחד, אפלו פחות שבפחותים מן השוק, מצרפין
 אותו למנין עשרה, ונגמר על-ידו אמירת הדבר
 שבקדשה, אף-על-פי שתכף ומיד חלף והלך לו
 וחזר אל השוק, אף-על-פי-כן כמה שעשועים גרם
 להשם יתברך, פי כל הקדשה נגמר על-ידו; וכן
 אפלו אם היה שם כמה מנינים בלעדיו, אף-על-פי-
 כן כל מה שנתוסף אליהם עוד נפש אחד מישראל,
 נתוסף קדשתו וכבודו יתברך יותר ויותר, פי (משלי
 י"ד): ברכ עם הדרת מלך; אדרבה, כל מה שנתוסף
 נפש אחד אל קבוץ גדול דקדשה, נעשה על-ידי-זה
 תקונים נפלאים ונוראים ביותר. נמצא, שכל מה
 שהאדם עושה איזה עבדא בעלמא בעבודתו יתברך
 אף-על-פי שאחר-כך נעשה עמו מה שנעשה, חס
 ושלום, אף-על-פי-כן זאת העבדא אינה נאבדת
 לעולם, וכבר נצטרפה אל הבנין הנפלא וגרמה תקון
 גדול לבנין הקדשה, ונתרבו כמה אלפים ורבי רבבות

בתים על-ידיה; ואם יחזק את עצמו בכל פעם כל ימי חייו להתחיל מחדש בעבודתו יתברך, אפלו אם יעבר עליו מה שיעבר, אזי סוף כל סוף יתקבצו כל אלו התקונים, שגורם בכל עבודה ועבודה ובכל התחלה, וכלם יתקבצו לעזרתו לשוב להשם יתברך באמת, ואם ראשיתו מצער אחריתו ישגא מאד, ואז יראה מה שפעל על-ידי כל עבדא שבקדשה, כי אין שום דבר נאכד לעולם.

וכל זה זוכים אם אוחזים את עצמו עם הצדיק האמת ואנשיו שבכל דור ודור, המאירים את עצותיו באמת לאמתו ומוסרים נפשם ומשליכים את עצמם מנגד, וסובלים חרפות ובזיונות ושפיכות-דמים מהסטרא-אחרא בשביל להאיר את האמת בכל בר-ישראל, שידע, שכל נקדה ונקדה היא יקרה אצלו יתברך, ובפרטיות אמונה הקדושה, שהם מאירים את אמתת מציאותו יתברך בכל בר-ישראל, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל — עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועל-כן אין שיף שום ירידה ונפילה, שלא ימצאו אותו יתברך: אנה מפניך אלך, ואנה מפניך אסתר?! אם אסק שמים

— שם אתה, ואציעה שאול-הנד; כי הכל לכל —
אלקות גמור הוא, ולית רעותא טבא דאיתאביד,
והצדיקים האמתיים מלקטין את כל הטוב מכל בית-
ישראל ובונים בזה את בנין הקדשה.

יא

וצריך שתדע, כי העקר הוא אמונה, שהוא
בחינת שבת, כי כל זמן שיש לו אמונה, בודאי ישוב
אל השם יתברך באמת, ועל-כן צריך האדם לחזק
את עצמו על-ידי-זה בעצמו, דהינו על-ידי מה
שהבעל-דבר והסטרא-אחרא רוצה להפילו, חס
ושלום, על-ידי-זה בעצמו יחזק את עצמו, כי הבעל-
דבר מתנכל בנפשו להפילו בכל עת מחמת שמכניס
בלבו, שפגם וקלקל כל-כף, עד שאי אפשר לו עוד
לשוב ולתקן עברות ופגמים כאלו, בפרט כפי מה
שיש אנשים, שבאמת קלקלו הרבה מאד, כמו שהם
יודעים בעצמם, שעברו עברות רבות, גדולות
וחמורות ימים ושנים הרבה, רחמנא לצלן, ויש
שכבר התחילו כמה פעמים בתשובה ובעבודת ה',
ואחר-כך נפלו כמו שנפלו כל אחד ואחד כפי

נפילתו, רחמנא לצלן, ועל-כן מכניס הבעל-דבר בלבם בכל פעם, שכבר אפסה תקותם לפי עצם הפגמים האלה; אבל באמת בזה בעצמו יכול האדם להחיות ולחזק את עצמו, כי מאחר שיודע ומאמין עדין, שעברה היא פגם גדול, שעל-ידיה פוגמין בכל העולמות העליונים, אם-כן יש לו אמונה עדין, בודאי יש לו תקוה בלי ספק, כי מאחר שהוא מאמין, שיכולים לקלקל, בודאי יכולים לתקן גם-כן, כי זה ידוע, שהאפיקורסים והחוקרים אינם מאמינים כלל, שמקלקלים על-ידי עברה בעולמות העליונים, שמזה נמשך מה שנותנים טעמים של הבל ושקר למצוות ולעברות של תורה; אבל אנחנו, עם קדוש, שאנו מאמינים, שהעברה, חס ושלום, היא פגם גדול מאד בעולמות עליונים וכו', ומחמת זה רוצה הבעל דבר להפילו, חס ושלום, והוא אדרבה, על-ידי זה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו מחמת שיש לו אמונה עדין, כי עקר פגנת הבעל-דבר, הוא, שרוצה להפיל אותו כל-כף עד שיפיל אותו לכפירות גמורות, חס ושלום, שיאמר לית דין ולית דיין, רחמנא לצלן, וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: היום אומר לו כף, ומחר אומר לו וכו', עד שאומר לו: לך ועבד

עֲבוּדָה-זָרָה; וְכִמוּ שְׁאֲנוּ רוּאִים בְּכָל יוֹר וְדוֹר כַּמָּה
 וְכַמָּה שְׁבָאוּ לְמָה שְׁבָאוּ, רַחֲמָנָא לְצַלָן, הִיָּה רַק עַל-
 יַדֵּי נְפִילוֹת וַחֲלִישׁוֹת-הַדַּעַת כְּאֵלוּ, שֶׁהַכְּנִיס בָּהֶם
 הַבַּעַל-דָּבָר.

עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו וּלְחַוֵּס עַל
 חַיָּיו וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת בְּכָל מָה שְׁיֻכַּל, יִהְיֶה
 אִיךְ שִׁיְהִיָּה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה בְּעַצְמוֹ יַחֲזֵק אֶת עַצְמוֹ עַל-
 יַדֵּי שֵׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה עֲדִין, שְׁפּוֹגְמִים הַרְבֵּה עַל-יַדֵּי
 עֲבֻרוֹת, כִּי כָל זְמַן שֵׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה, יֵשׁ לוֹ תִקְוָה,
 וּבּוֹדָאֵי יְכוּלִין לְתַקֵּן הַכֹּל, כִּי כָל מְצוּוֹתֶיךָ אֲמוּנָה; כִּי
 עֵקֶר הַמְצוּוֹת הֵם לְבוֹא עַל-יָדָם לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה כְּדֵי
 לְהַפִּיר אֶת מִי שְׁאָמַר וְהִיָּה הָעוֹלָם, וְכָל זְמַן שֵׁישׁ
 לְהָאָדָם נִקְדָּה מִהָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, יֵשׁ לוֹ תִקְוָה עֲדִין,
 כִּי בּוֹדָאֵי יֵשׁ עֲצוֹת כְּאֵלוּ, שְׁגִם הוּא יְכוּל לְחַזֵּר
 לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵךְ בְּנִקְל עַל-יַדֵּי אֵיזָה נַחַת-רוּחַ שִׁיעֲשֶׂה
 לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵךְ בְּמָקוֹם שֶׁהוּא, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה יִזְכֶּה לְשׁוּב
 אֵלָיו בְּאֵמֶת עַל-יַדֵּי כַח הַצְּדִיקֵי אֵמֶת, עַד שִׁיְכוּל
 לְזַכּוֹת לְתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שִׁיתְּהַפְּכוּ כָּל הָעוֹוֹנוֹת
 לְזַכּוֹת, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה, כִּי
 הַצְּדִיקֵי אֵמֶת, כָּל עֲבוּדָתָם הוּא רַק לְהַכְּנִיס אֲמוּנָה

פְּשׁוּטָה בְּיִשְׂרָאֵל וּלְהֹאִיר עֲלֵיהֶם אֹרֹךְ יִתְבָּרֵךְ
 וּלְהִרְאוֹת וּלְגַלוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, שְׁעֲדִין הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ אִתּוֹ, עִמּוֹ וְאַצְלוֹ, כִּי בְּאַמַּת אֵין בְּלַעֲדֵיו
 יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחֲזַק בָּזָה מְאֹד, אָזִי סוּף כָּל סוּף
 יִזְכֶּה לְצֵאת גַּם הוּא מִגְרִיעוֹת מַעֲשָׂיו, אִף שְׁעֲדִין
 עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר וְכוּ', כִּלְאֶחָד כְּפִי יְרִידָתוֹ
 וְקִטְנוּתוֹ וְנִפְּלוּתוֹ וְכוּ'.

יב

כִּי בְּאַמַּת מִי שֶׁנִּפְּלָה, חֵס וְשְׁלוֹם, לְמִקּוּמוֹת
 הֶרְחֹקִית מִהַקְדָּשָׁה מְאֹד, עַד שֶׁכִּבְיָכוֹל אֵי אֶפְשָׁר
 לְמַצֵּא שֵׁם אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי עַל מִקּוּמוֹת אֵלוֹ
 נֶאֱמַר: וְכִבּוּדֵי לְאַחַר לֹא אֵתָן; אִף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ
 שְׂיַדַע, כִּי בְּאַמַּת, גַּם הֵם מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ,
 רַק שֶׁחַיּוֹת אֱלֹקוֹת אֲשֶׁר שֵׁם, בְּאֵלוֹ הַמִּקּוּמוֹת, הוּא
 סְתוּם וְנִעְלָם מְאֹד בְּסוּד חָלָל הַפְּנוּי, וְדִיקָא אֵלוֹ
 הַמִּקּוּמוֹת מְקַבְּלִין חַיּוֹת מִבְּחִינָה עֲלִיּוֹנָה מְאֹד, בְּחִינַת
 הַמְּאָמֵר סְתוּם, וְעַל-כֵּן עֶקֶר עֲצָתוֹ — שְׂיַחַפֵּשׁ וַיִּבְקֹשׁ
 אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ גַּם מִשֵּׁם, כִּי בְּאַמַּת גַּם שֵׁם נִעְלָם
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְמַצֵּאוֹ שֵׁם בְּשׁוּם שְׂכָל

וסבָּרָא, כִּי־אִם עַל־יְדֵי הַבְּקִשָּׁה וְהַחֲפוּשׁ, בְּבַחֲיִנַת אִיֶּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ; וּמִי שְׁרוּצָה לְכַנֵּס אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוּשָׁה בְּאַמֶּת, אִי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס בְּשִׁלְמוֹת כִּי־אִם כְּשֶׁמִּנְסִין אוֹתוֹ בְּבַחֲיִנָּה זֹאת, שֶׁנוֹפֵל לְמְקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, וּכְשֶׁמִּחְזֵק אֶת עֲצָמוֹ עַל־פִּי כָּל הָעֲצוֹת הַנִּכְתָּבִים לְעִיל, אֲזִי זִכָּה, שְׁתֵּהִיָּה הִירִידָה תְּכֻלִּית הָעֲלִיָּה.

וְעַקֵּר הַהִתְחַזְקוֹת הוּא שְׂיַדַע חֶסְרוֹן דַּעַת הָאֲנוּשִׁי, שֶׁבְּאַמֶּת אֵין לָנוּ שׁוֹם שְׁכָל כָּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: כִּי בַעַר אֲנֹכִי מֵאִישׁ וְכוּ': וְאָנוּ מְחַיְבִים לְבַטֵּל וּלְהַשְׁלִיךְ שְׁכֻלָּנוּ לְגַמְרֵי, רַק לְהֶאֱמִין בְּדַבְרֵי הַצְּדִיקֵי אֱמֶת, שֶׁבְּאַמֶּת יֵשׁ חַיּוֹת אֱלֹקוֹת אֶפְלוֹ בְּמְקוֹמוֹת הָרְחוּקִים מְאֹד מְאֹד, רַק שְׂאֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוֹם שְׁכָל אֲנוּשִׁי לְמַצֵּא שֵׁם כְּבוֹד אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁשֵׁם פְּנוּי מֵאֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּבַחֲיִנַת (יִשְׁעִיָּה מ"ב): וְכַבּוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן; רַק צְרִיכִין שֵׁם לְחַפְּשׁוֹ וּלְבַקֵּשׁ אִיֶּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְרַק עַל־יְדֵי־זֶה יַעֲלֶה בְּתְכֻלִּית הָעֲלִיָּה, כִּי עַקֵּר חַיּוֹת וְהַהִתְחַזְקוֹת שֶׁל הָרְחוּקִים מְאֹד, שֶׁנִּפְּלוּ לְמְקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, שֶׁהֵם מְבַחֲיִנַת חָלָל הַפְּנוּי, עַקֵּר הַחַיּוֹת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּבַחֲיִנַת הָעֲלָמַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנַּעֲלֵם הַכֹּל, כִּי אֵין רוֹאִין שֵׁם שׁוֹם אוֹר

דַּק מִן הַדַּק, וְהוּא נִדְחָה וְנִתְעַלַּם בְּפָנַי כָּל הַנִּכְנָס
 לְשֵׁם כְּדָרְךְ דְּבַר הַרְף, שְׁנִדְחָה בְּפָנַי כֹּל, וְשֵׁם דִּיקָא
 זֶהוּ עֶקֶר הַהִתְחַזְקוֹת עַל-יַדֵּי אַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ
 יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ו): הִרְפוּ וּדְעוּ, כִּי
 אֲנֹכִי אֱלֹקִים וְכוּ'; וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם
 לְבִרְכָה (תַּעֲנִית כ'): לְעוֹלָם יֵהָא אָדָם רַף כְּקִנְיָה וְאֵל
 יִהְיֶה קָשָׁה כְּאֶרְזוֹ, כִּי קִנְיָה, אִפְלוּ כָּל הַרוּחוֹת שְׁבַעְעוֹלָם
 אֵין יְכוּלִים לְהַזְיִזוֹ מִמְּקוֹמוֹ, הֵינּוּ דִיקָא עַל-יַדֵּי-זֶה
 שֶׁהוּא רַף וְנִכְפָּף בְּפָנַי כֹּל, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חֲזָק
 וְאִמִּץ מְאֹד בְּשִׁרְשׁוֹ, וְאֵין יְכוּלִין הַרוּחוֹת לְעַקְרוֹ
 מִמְּקוֹמוֹ; מַה שְּׂאִין כֵּן אִם הִיָּה קָשָׁה כְּאֶרְזוֹ וְכוּ',
 וְכִמוֹ-כֵן בְּמִקְוֹמוֹת כְּאֵלוֹ; שֶׁהֵם בְּחִינַת חָלָל הַפְּנוּי,
 וְהַרוּח־סְעָרָה שֶׁל הַסְטֵרָא-אַחְרָא מִתְגַּבֵּר מְאֹד, שֵׁם
 אֲסוּר לְהַכְּנִס, וְאֵי אֶפְשָׁר לְכַנֵּס בְּקִשְׁיוֹת וְתַרוּצִים כָּלֵל
 בְּבְחִינַת אֵל תִּקְשׁוּ לְבַבְכֶם; כִּי שֵׁם עֶקֶר הַהִתְחַזְקוֹת
 דִּיקָא, עַל-יַדֵּי שֶׁהוּא רַף כְּקִנְיָה, וְעַל כָּל הַשְּׂאֵלוֹת
 וְהַמְּנִיעוֹת וְהַקְּשִׁיּוֹת וְהַבְּלוּלִים — הֵן מַעֲצָמוֹ, הֵן
 מְאַחֲרִים — עַל כָּלֵם לֹא יִשִּׁיב דְּבַר, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים
 ל"ח): וְאַהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שִׁמַּע, וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת;
 כִּי הַקְּשִׁיּוֹת וְהַבְּלוּלִים, הַבָּאִים מִשָּׁם, אֵי אֶפְשָׁר
 לִישָׁבוֹן, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חֲזָק בְּאַמוּנָה מְאֹד כְּקִנְיָה

הַרְדָּה, הַנְּשָׂרָשׁ בְּמַיִם, שְׂאֵף-עַל-פִּי שֶׁנִּרְאָה כְּנֹכַף מִפְּנֵי הַרוּחֹת, אֵף-עַל-פִּי-כֵן הוּא חֹזֵק בְּשִׂרְשׁוֹ מְאֹד. כְּמוֹ-כֵן צָרִיךְ הָאָדָם, שִׁיְהִיָּה חֹזֵק בְּאֲמוּנָתוֹ, אֲשֶׁר קִבְּלָנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ, וְלֹא יִשְׁמַע לְשׁוֹם קִשְׂיָא וּבִלְבוּל, הַבָּאִים מִמְּקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, וְלֹא יֵשִׁיב עֲלֵיהֶם כָּלֵל, כְּאֵלוֹ אֵין בְּפִיו מַעֲנָה, עַד שֶׁנִּדְמָה לָהֶם כְּאֵלוֹ נֹכַף בְּפִנְיָהֶם, חֵס וְשָׁלוֹם; וּבְאֵמֶת זֶהוּ עֵקֶר הַהֲתַחֲזָקוֹת בְּכַחֲנִית רֵךְ כְּקִנְיָה, כִּי שָׂם בְּמְקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ, אִם יִרְצֶה לְכַנֵּס שָׂם בְּקִשְׂיוֹת וְתַרוּצִים, אֲזַי יִשְׁאַר בַּחֲשֵׁךְ לְגַמְרִי, כִּי אֵי אֲפֹשֶׁר לִישֵׁב הַקִּשְׂיוֹת וְהַבְּלָבוּלִים הַבָּאִים מִשָּׁם.

עַל-כֵּן צָרִיכִים שָׂם לִהְיוֹת רֵךְ כְּקִנְיָה לְכָלִי לְחֹשֵׁב דְּבַר רַק לִהְיוֹת חֹזֵק בְּשִׂרְשׁ גְּדוּלוֹ, הֵינּוּ לְהֲתַחֲזֵק בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם מִשָּׁם, בְּכַחֲנִית אֵיָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ; וְאֲזַי דִּיקָא עַל-יַדֵּי-זֶה יִזְכֶּה לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה. וְעֵקֶר תְּקוּן הָעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת שִׁיְהִיָּה עַל-יַדֵּי מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד הוּא רַק עַל-יַדֵּי בְּחִינָה זֹו שֶׁל רֵךְ כְּקִנְיָה, וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף אַבְרָהָם, וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה: אָב בְּחֻכְמָה וְרֵךְ וְכוּ'; הֵינּוּ אֵף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אָב בְּחֻכְמָה, אֵף-עַל-פִּי-כֵן הוּא רֵךְ כְּקִנְיָה, וְכֵן בְּדוּד נֹאמֵר: וְאַנְכִי הַיּוֹם רֵךְ

וּמְשִׁיחַ מֶלֶךְ. וּבְעֵנִין זֶה שֶׁל בְּחִינַת רַךְ כְּקִנְיָה יֵשׁ
הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אָבֵל אֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכֹתֵב, וְהַמְשָׁפִיל,
הַחֶפֶץ בְּאַמֶּת יְבִין מִדַּעְתּוֹ אֵיךְ צְרִיכִים לִהְיוֹת רַךְ
כְּקִנְיָה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה חֲזָק בְּשֶׁרְשׁוֹ מְאֹד,
וְאִדְרָבָה, עַל-יַדֵי הַרְכּוֹת, עַל-יַדֵי-זֶה עֶקֶר חֲזָקוֹ וְתִקְפוֹ
לְנֶצַח, כִּי זֶה סוּד הַגְּאֻלָּה, שְׂיֵאִיר מְשִׁיחַ בְּעוֹלָם, כִּי
עֶקֶר עֲבוּדַת מְשִׁיחַ יִהְיֶה רַק לְהָאִיר אֹרֹו יִתְבָּרַךְ
וְלַעֲשׂוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים, שְׁכָל אֶחָד יִרְגִישׁ
אֶת אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ שְׂאִין שׁוֹם מְקוֹם
בְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל.

וְזֶהוּ שֶׁרֵשׁ כָּל הַיְהוּדוֹת, שֶׁרֵשׁ כָּל הַקְּדוּשָׁה
לְהֶאֱמִין בַּהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד,
וּמְלֻבְדּוֹ אֵין אֱלֹקִים, כִּי הוּא מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת
כָּל הַבְּרִיָּאָה כְּלָה — דּוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר —
וְעַל-כֵּן כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם, אֶפְלוּ הַיְרִידוֹת הַכִּי
הַגְּדוּלוֹת, עֲצָתוֹ — רַק לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו
יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת רַק רַךְ כְּקִנְיָה, שְׁבִדְרֵךְ-כָּלֵל כּוֹפֵף אֶת
עֲצָמוֹ לְפָנָי כָּל הַרוּחוֹת שְׁבַעֲוֹלָם לְכָאן אוֹ לְכָאן,
וּבְשֶׁרְשׁוֹ הוּא חֲזָק וְאֲמִיץ כְּעַמוּדָא תְּקִיפָא, כִּי בְּאַמֶּת
אִם מְכַנִּים הָאָדָם אֶת עֲצָמוֹ בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ

יתברך בלי שום קשיות והשכלות וחקירות, אזי סובל
 כל הבא אליו אפלו מבעלי בחירה וכופף ראשו,
 ואינו שואל שום קשיות וספקות אחריו יתברך, ואז
 דיקא גדל וצומח (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן
 קנ"ה); מה שאין בן מי שהוא קשה כארז, ותכף ומיד
 כשעובר עליו משהו, עומד כנגד — אזי לבסוף אין
 לו מעמד, כי בא רוח סערה ועוקרו על פניו, כאשר
 רואים בחוש, איך שהשם יתברך ברא את עולמו
 בחכמה עצומה ובשכל נורא ונפלא עד מאד
 ובצמצומים ושכלים עמקים, כי הלא באמת אין
 בלעדיו יתברך כלל, כי הכל לכל — עצם עצמיות
 חיות אלקותו יתברך ממש, ואפלו דומם, — צומח,
 חי מדבר, הם אלקותו יתברך שנתלבש עצמו בלבוש
 הזה, כי הכל אלקות, אך באפן שיהיה קיום להעולם
 צמצם את עצמו בזה שלא כל אחד ירגיש את זה,
 אשר משם נתהיה כל ענין החלל הפנוי, שמשם
 יוצאים הקלפות, שהם כלל הירידות והנפילות
 והקשיות והספקות והמחלקת וכו', ומשם, מחלל
 הפנוי, שנדמה כאלו עזב אלקים את הארץ — משם
 נתהיה כל הקלפות.

ועל-כן מי שרחוק מהצדיק האמת ואנשיו, נופל ונטבע שם בהחלל הפנוי, ויש לו קשיות וספקות עליו יתברך, ונכשל בכל מיני חטאים ועוונות, ונתלכלך בכל מיני לכוכים, ועובר כלל הגלות המרהזה; אף הצדיק האמת, שהוא בחינת משיח, הוא דיקא יכול להפגס בתוך החלל הפנוי (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד), והוא מאיר את אמת מציאותו יתברך באפן ובשכל נורא ונפלא מאד מאד, עד שיכול להוציא משם את כל הנפשות הירודות והנפולות, שנשקעו שם זה ימים ושנים, אף מחמת שבהחלל הפנוי, שם הוא התפשטות הסטרא-אחרא, ועל-כן משם נתהיה כל המחלקת עליו ועל אנשיו, העוסקים לגלות אלקותו יתברך בעולם, כי הצדיק האמת ואנשיו רוצים למלאות את החלל הפנוי עם אלקותו יתברך ולהעביר את הקלפות לגמרי מן העולם, שיקים (ישעיה י"א): ומלאה הארץ דעה וגו' — על-כן מתגבר ומתפשט עליהם הסטרא-אחרא כל-כף ומתלבש את עצמו בכמה מיני לבושים של יראים וכשרים וכו', וחולקים עליו ומסתירים אותו, ובזה שהם מסתירים ומכסים את הצדיק האמת עם אנשיו האמתיים, בזה יש להם עדין קיום, כי

תִּכְרַךְ וּמִיד אִם הִיָּה מִתְגַּלֶּה הַצַּדִּיק הָאֵמֶת וְאֲנָשָׁיו, הַמְּמַלְאִים אֶת הַחֲלָל הַפְּנוּי עִם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֵין לָהֶם כְּבֹר מֵה לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם, כִּי יִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי לְבַסּוֹף, וְעַל-כֵּן מִשֵּׁם נִתְפַּשֵּׁט כָּל הַמַּחְלֶקֶת שֶׁיֵּשׁ עַל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת וְאֲנָשָׁיו, וּמְחַרְפִּים וּמְגַדְּפִים אוֹתָם, וּמְדַפְּסִים עֲלֵיהֶם כְּתָבֵי פְּלִסְתֵּר וּמִתְלוֹצְצִים מֵהֶם, וְכָל זֶה בָּא מֵהַסְטֵרָא-אַחֲרָא, שֶׁמִּפְחָדֵת מְאֹד מְאֹד, כִּי הִנֵּה בָּאָה סוּפָה.

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה, עָלָיו לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁיִּשְׁמַר אוֹתוֹ מֵהַצְּבוּעִים, הַמְּכַסִּים אֶת הָאֵמֶת בְּשִׁקְרֵיהֶם, כִּי הַשִּׁקֵּר עֲדִין יֵשׁ לוֹ כַּח גְּדוֹל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְמַלֵּא הַחֲלָל הַפְּנוּי עִם אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁיִּדְעוּ בִּידְעָה בְּרוּרָה וּמְחֻלָּטָה, אֲשֶׁר הַכֹּל לְכָל אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, עֲדִין יֵשׁ לְהַסְטֵרָא-אַחֲרָא וְהַשִּׁקֵּר כַּח גְּדוֹל, כִּי מִשֵּׁם כַּחֵם מִבְּחִינַת הַהִסְתָּרָה, וְעַל-כֵּן רוֹאִים בְּחֹשׁ, כִּי אֶת כָּל הַקְּלִים וְהַרִיקִים מְכַבְּדִים וְחוֹלְקִים לָהֶם כְּבוֹד גְּדוֹל, וְלִהְפוֹךְ — אֶת הַתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים הָאֵמֶתִּים מְבַזִּין בְּכָל מִינֵי בְּזִיוּנוֹת, חֲרוּפִין וְגַדוּפִין, כְּעֵין שֶׁאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (כְּתוּבֵת ק"ה:);

האי צורבא מרבנן דמרחמי ליה בני מתא לאו משום
דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי
דשמיא וכו'; עיין שם, ועל-כן כל מי שרוצה לחזור
בתשובה, עליו לעבר את שביל הדק הזה, שייסבל
חרפות ובזיונות, וזה עקר תשובתו — כשעומד על
עמדו ושותק וסובל (עיין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן
ו'), כי הוא בבחינת רך כקנה, שאפלו כל רוחות
שבעולם יבואו, לא יוכלו להזיזו ממקומו, כי מי
שרוצה באמת לשוב אליו יתברך, עליו העקר
להתקרב אל הצדיקים האמתיים, המגלים את אמתת
מציאותו יתברך, אך הסטרא-אחרא מתגברת
ומתפשטת עליהם וגורמת מחלקת עצומה עליהם,
ועל-כן אם יעמד בנסיון וידם וישתק למחרפו
ולמבזו, אז יזכה להכלל בו יתברך, מה שאין כן
כשיפל בחלקו של הסטרא-אחרא, שהוא קשה כארז,
אשר כל ענינו הוא רק מחלקת וליצנות וכו', ידע,
שלבסוף יבוא רוח סערה ויעקרו על פניו, ולא יהיה
נשאר ממנו שום דבר.

יג

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוּצֵה לָשׁוּב בְּאֵמַת אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ,
 צָרִיף שִׁיחְגֹר הַיֵּטֵב מִתְנִיּוֹ, וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשׁוֹם
 דְּבַר וּמִשׁוֹם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, וַיִּמְשֵׁךְ אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד
 אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ, וַיִּרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ
 בְּלִשׁוֹן שְׂרָגִיל בָּהּ (הֵינּוּ בְּשִׁפְת־הָאֵם שְׁלוֹ), וַיְהִיָּה
 חֲזָק וְאִמִּיץ בְּזֶה מְאֹד מְאֹד לְהוֹצִיא אֶת הַרְצוֹנוֹת
 וְהַפְּסוּפִים טוֹבִים שְׁלוֹ מִפִּיּוֹ, וְאִפְלוּ שְׁבִין כָּךְ וּבֵין כָּךְ
 נִכְשַׁל וְנוֹפֵל חֲזָרָה לְמִקוֹמוֹ הָרַע, שֶׁהֲרָגִיל אֶת עַצְמוֹ
 מִנְּעוּרָיו וְכוּ', אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִפֹּל רוּחוֹ וְאֵל-יִחַלֵּשׁ
 דַּעְתּוֹ כָּלֵל, רַק יִחַזֵּק וַיִּאֲמֵץ אֶת עַצְמוֹ עַל-כָּל-פְּנִים
 לְקוֹוֹת וּלְיַחַל לִישׁוּעָתוֹ, וְאֶף שֶׁנוֹפֵל יוֹתֵר בְּכָל פַּעַם,
 אֵל יִחַלֵּשׁ אֶת רְצוֹנוֹ, וַיִּשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר גַּם עִם אֲחֵרִים
 וַיֵּאִיר בָּהֶם אֶת הָאֵמַת שֶׁאֵין שׁוֹם תְּכֵלִית אַחֵר בְּעוֹלָם,
 רַק לָשׁוּב אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ, וּבְזֶה שִׁדְבֵר עִם חֲבֵרָיו וְעִם
 אֲחֵרִים, אֲזִי יָכוֹל לְהִיּוֹת שֶׁגַם הוּא יִתְעוֹרֵר בְּתְשׁוּבָה,
 כִּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ דְּבוּרִים טוֹבִים, אֶף הַדְּבוּרִים
 מִנְּחִים אֲצִלוּ וַיִּשְׁנִים אֲצִלוּ, וּבְזֶה שְׁמוּצִיאִם מִפִּי
 וּמִדְּבַר אוֹתָם אֵל אֲחֵרִים יָכוֹל לְהִיּוֹת, שִׁיַּחְזְרוּ אֱלֹהֵי
 וַיַּעֲזְרוּ גַם אוֹתוֹ, וְהַעֲקֵר — שִׁיְהִיָּה סִבְלָן גְּדוֹל, כִּי

בְּדֶרֶךְ — כָּלֵל מִי שֶׁעָבַר עָלָיו הַחַיִּים בְּחֶשֶׁךְ וְחֶטָּא
הַרְבֵּה, וּכְשֶׁרוּצָה לָשׁוּב וּלְצַאת מִחַשְׁכוֹתוֹ, אֲזִי מְלֵהב
אֶת עֲצָמוֹ בְּהַתְּלֵהבוֹת עֲצוּמָה וְכוּ', וְכַמָּה פְּעָמִים
נַעֲשֶׂה בְּחִינַת רַבּוּי אֹר, שְׁגוּרִם אַחֲר־כֶּף שְׁבִירַת
הַכְּלִים.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לִהְיוֹת מְשֻׁפָּל עַל דְּבַר זֶה מְאֹד
מְאֹד וּלְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ, וְזֶה זֹכִים עַל-יְדֵי רַבּוּי
דְּבוּרִים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שֶׁצָּרִיף כָּל בְּעַל-תְּשׁוּבָה לְהַרְגִיל
אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ וּלְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ אֶת
כָּל לְבוֹ וְכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו וַיִּתְמִיד בְּזֶה מְאֹד מְאֹד,
כִּי הַדְּבוּר הוּא כָּלִי הַצְּמָצוּם וְהַשְּׁפַע, כִּי בְּזֶה שֶׁמְדַבֵּר
עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ, מְקַרֵּר אֶת חֲמִימוֹת תְּבַעֲרַת לְכַבוֹ, וְכֵן
יִרְבֶּה בְּלִמּוּד תּוֹרַה הַקְּדוּשָׁה, הַמְטַהֲרַת וּמְזַכֶּכֶת אֶת
הַנֶּפֶשׁ מְאֹד מְאֹד, וַיִּקְיֵם אֶת כָּל הַמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה
עֲצוּמָה, וְהַעֲקָר — שְׁלֵא יִסְתַּכַּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל
אֶפְלוּ שֶׁהֵם טוֹבִים מִמֶּנּוּ, כִּי עֲקָר שְׁלֵמוֹת הָאֱמֶת
שִׂיִּסְתַּכַּל כָּל אֶחָד רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא יַחְלֹשׁ דַּעְתּוֹ
מֵאַחֲרִים כָּלֵל, וּבְפִרְטִיּוֹת בְּעַל-תְּשׁוּבָה, שֶׁעַד עַכְשָׁו
הִיא מִנַּח בְּחֶשֶׁךְ וְכוּ', וּכְשֶׁרוּצָה לָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה נוֹפֵל
בְּדַעְתּוֹ שְׁרוּאָה שְׁלֵאֲחֲרִים הוֹלֵךְ כְּכָר בְּטוֹב וְכוּ', אֲסוּר

לוּ לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל, כִּי מָה אַתָּה יוֹדֵעַ מֵאֵיזָה עוֹלָם הוּא בָּא וְכוּ', וּמָה אַתָּה יוֹדֵעַ מָה שְׂעֵדִין עוֹבֵר עָלָיו וְכוּ', וּמָה אַתָּה יוֹדֵעַ אֵיזָה שְׂעִשׂוּעִים אַתָּה גוֹרֵם אֵלָיו יִתְבַּרְךָ עַל-יְדֵי עֲבוּדָתְךָ, וְעַל-כֵּן אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל, רַק לִילֵךְ בְּבַחֲיִנַת (יִחְזַקֵּאל ל"ג) אֶחָד הִיָּה אֲבָרְהָם — שְׁלֹא הִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים כָּלֵל, וְזֶה אֶחָד מֵהַנְּסִיוֹנוֹת, שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּבִפְרָטִיּוֹת לְאֵלוֹ הַרוֹצִים לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ שְׁלֹא יִסְתַּכְּלוּ עַל אַחֲרִים כָּלֵל, הֵינּוּ אֵף שֶׁהוּא מְצוּה רַבָּה לְדַבֵּר עִם אַחֲרִים בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וּלְעוֹרְרָם וּלְחַזְּקָם וּלְקַרְבָּם, אֵף-עַל-פִּי-כֵן אִם הוּא רוֹאֵה שֶׁהֵם מְצַלִּיחִים יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, אֲסוּר לוֹ לִפְלֵ בְדַעְתּוֹ כָּלֵל מְשׁוּם זֶה רַק יֵלֵךְ בְּתַמּוֹ וַיַּעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ כְּפִי בַּחֲיִנְתּוֹ וּמְדַרְגָּתוֹ וּכְפִי שְׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְאֵף שְׁבִין כֶּף וּבֵין כֶּף עוֹבֵר עָלָיו מָה שְׂעוֹבֵר וְכוּ', הֵהֲכִרַח לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, וְלֹא לְהַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לִפְלֵ כָּלֵל, כְּמוֹכָא מְזִה הַרְבֵּה בְּאַרְיִכוֹת בְּדַבְּרֵינוּ.

וְהַעֲקָר — שֶׁיִּחְזַק אֶת עַצְמוֹ לְאַחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּרַבְּנוֹ זְכוֹרֵנוֹ לְבִרְכָּה, וּבְאַנְשֵׁי הָאֲמֵתִים וְאֵל יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב, וְאֵל יִטֶּה אֶת אָזְנוֹ אֶל הַלְּצִים

והחולקים, שהם כלל הסטרא-אחרא, שנתלבשו
 בלבוש כזה, הרוצים לעקרו מהקדשה, כי כלל זה
 תקבל, שדברי התחזקות צריכים לקבל מהכל, ואפלו
 להבדיל מערל, כי מכל הדברים צועק כבוד השם
 יתברך (עין שיחות הר"ן, סימן נ"ב), ולהפוך מי שרוצה
 לקרר אותי ולהרחיקני מהקדשה האמתית ולרשליני
 מתורה ומתפלה ומקיום המצוות, עלי לדעת, שהוא
 שליח הס"מ [הסמ"ך מ"ם] בעצמו, שהתלבש את
 עצמו בלבוש הזה, ומי שישתפל בעין האמת על
 עצמו ויזכר היטב את כללן מעשיו הרעים
 והמגנים שעשה עד עכשו, ואיך שנפל במקום שנפל
 וכו' והתלכלך במה שנתלכלך וכו', פאשר יודע כל
 אחד את נגעי מכאוביו וכו' — הוא ידע היכן
 האמת, כי מי שמשפיל את עצמו באמת ומסתפל
 תמיד על גריעות מעשיו, ולבו שבור פחרס הנשבר
 — הוא ימשיך את עצמו אל האמת; ומי שנכנס בו
 פבר איזה ישות וגאות, ושכח ממעשיו המלכלכים
 והמטנפים, שעשה עד עכשו וכו', הוא יוצא בעזות-
 מצח ומכניס את עצמו במחלקת ומבזה את אנשי
 אמת ומתלוצץ מהם.

ועל-כן מאחר שזכית בזכיות חנם להתודע
 מהאמת, ואתה רוצה לשוב באמת אליו יתברך —
 אל תהיה בטלן, ואחז את עצמך באנשי אמת, וברח
 לך מאנשי לצון, שהם שליחי הס"מ [הסמ"ך מ"ם].
 הרוצים להסתיר ממך אורו יתברך, וחס ושלום,
 תאבד לנצח; וקבל את האמת ממי שאמרו, ואל
 תתפעל מקפיצות ותנועות משנות ודרכים נבוכים
 ומקולות וזעקות וכו', פי הכל דמיון גדול; העקר
 הוא אמונה פשוטה, להכניס את עצמו בתכלית
 באמונתו יתברך, ולהשליך ממנו את חכמתו ושכלו
 המדמה, וימשיך את עצמו אל הצדיקים האמתיים,
 אשר מאירים את האמונה הקדושה, ובזכות זה תזכה
 לשוב באמת אליו יתברך, ועל-ידי-זה יאיר עליך
 אורו יתברך בהארה נוראה ובזיו נפלא כשמש
 בצהרים, ולא תפל בדעתך משום דבר שבעולם,
 ותלך בשלום דרכיך, ותהיה נכנס בשלום ויוצא
 בשלום למלך שהשלום שלו; אמן ואמן.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

